

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA

MARIBOR

**NAČRTOVANJE VEČJE JAVNE PRIREDITVE –
EVROPSKO MLADINSKO PRVENSTVO V JUDU
2017**

Kandidat: Žiga Grdadolnik

Vrsta študija: Študent izrednega študija

Študijski program: Varovanje

Mentor predavatelj: Jakob Demšar, univ. dipl. prav.

Mentor v podjetju: Bojan Udovč, dipl. varst.

Lektorica: Nika Grdadolnik, dipl. slov. (UN) in dipl. zgod. (UN)

Maribor, 2017

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Žiga Grdadolnik, sem avtor diplomskega dela z naslovom Načrtovanje večje javne prireditve – evropsko mladinsko prvenstvo v judu 2017, ki sem ga napisal pod mentorstvom Jakoba Demšarja, univ. dipl. prav..

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega dela,
- sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia Maribor,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastne kaznivo po Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/2013 in 56/2015); (v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom Višje strokovne šole Academia Maribor skladno z njenimi pravili,
- skladno z 32.a členom ZASP dovoljujem Višji strokovni šoli Academia Maribor objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Maribor, oktober 2017

Podpis študenta:

ZAHVALA

Zahvaljujem se predvsem mentorju Jakobu Demšarju, univ. dipl. prav., ki mi je s svojimi nasveti pomagal pri izdelavi diplomskega dela in me usmerjal v pravilno smer izdelave diplomskega dela.

Zahvaljujem se vsem predavateljem višje strokovne šole Academia, ki so mi skozi študij posredovali veliko novega znanja.

Zahvaljujem se mentorju v podjetju, gospodu Bojanu Udovču, dipl. varst., ki mi je svetoval pri izdelavi diplomskega dela ter mi omogočil opravljanje vodilnih nalog varovanja evropskega mladinskega prvenstva v judu. Prav tako se zahvaljujem Darku Mušiču, predsedniku Judo zveze Slovenije, ki mi je omogočil delovanje ter sodelovanje na evropskem mladinskem prvenstvu v judu.

Zahvaljujem se družini, puncu ter prijateljem, ki so mi v času pisanja diplomskega dela stali ob strani, me podpirali ter pomagali v času študija.

Zahvaljujem se lektorici Niki Grdadolnik, dipl. slov. (UN) in dipl. zgod. (UN), ki mi je lektorirala diplomsko delo. Prav tako gre moja zahvala Katji Zobec, prof. angl., ki je naredila prevod povzetka v angleški jezik.

POVZETEK

Vse več ljudi obiskuje mednarodna judoistična tekmovanja, ki so s strani organizatorja in tekmovalcev izvedena na vrhunskem nivoju. V zadnjem obdobju je povečana tudi gledanost judoističnih tekmovanj na televizijskih zaslonih. Na tekmovanju je zahtevna organizacija, ki je pod drobnogledom mednarodne judo zveze, ter odgovornost organizatorja z vidika varovanja ljudi in premoženja na javnih prireditvah. Zakonodaja o varovanju javnih prireditev in organiziranem varovanju daje okvir za izdelavo načrta varovanja javne prireditve ter usmerja organizatorja pri izvedbi prireditve.

V nalogi sem predstavil načrtovanje evropskega prvenstva v judu ter zakonsko osnovo za izvedbo prireditve na kateri je, za kvalitetno izvedbo brez incidentov, potrebno predvsem dobro in nemoteno sodelovanje med vodjo varovanja, varnostniki, reditelji in organizatorjem. Vodja varovanja, varnostniki in reditelji morajo biti pravilno usposobljeni za izvajanje svojih nalog na samem prizorišču prireditve. Naloga vodje varovanja je, da pouči organizatorja o delovanju varnostnega osebja ter rediteljev za lažje in strokovno opravljeno delo na prireditvi. S pomočjo izvedenih intervjujev sem skušal potrditi v nalogi zastavljene hipoteze.

V teoretičnem delu naloge sem opisal zakonodajo, na podlagi katere se načrtuje izvedba večje javne prireditve. Na osnovi teoretičnega znanj sem, za prireditev Evropsko mladinsko prvenstvo v judu 2017, izdelal oceno stopnje ogroženosti ter ustrezen načrt varovanja. Na podlagi slednjega sem opisal dolžnosti organizatorjev prireditve, varnostnikov, rediteljev in predstavil sodelovanje z intervencijskimi službami. V empiričnem delu diplomskega dela sem predstavil rezultate intervjujev ter le-te primerjal z odzivom javnosti na izvedbo prireditve. Na podlagi dobljenih rezultatov sem ovrednotil delo vseh, ki so sodelovali v procesu izvedbe športne prireditve ter rezultate predstavil v zaključku diplomskega dela.

Z raziskavo v diplomskem delu sem potrdil dejstvo, da tako organizatorji, kot izvajalci varovanja, dobro poznajo zakonodajo, so ustrezno usposobljeni za svoje delo in se predvsem dobro zavedajo pomena sodelovanja za uspešno izvajanje prireditve. Navedeno, je ob vse množičnejšemu obisku javnih športnih prireditev, med katere spadajo tudi tekme juda, ključnega pomena za zagotavljanje varnosti vseh, ki se udeležujejo omenjenih dogodkov.

Ključne besede: Načrt varovanja, ukrepi varnostnikov, naloge rediteljev, dolžnosti organizatorja, obveznosti vodje varovanja.

ABSTRACT

Planning a big public event- European junior judo championship 2017.

More and more people attend international judo competitions that organisers as well as competitors execute at a top level. In recent times television broadcast ratings have also increased. The competition itself requires a top notch organisation which is supervised by the International Judo Association. It is the event organiser's responsibility when it comes to people and assets' security at public events.

Legislation on security at public events and legislation about organised security provides a framework for a security plan at a public event and guidelines when it comes to the actual event.

My thesis presents planning of the European Judo Championship and event legislation basis. Such an event requires top notch organisation, without any incidents and well organised cooperation among head of security, security men, monitoring staff and organiser.

Head of security, security and staff must be well qualified for their tasks at the event. It is the job of head of security to inform and educate the event organiser about the actions of security staff. Using the method of interviews my hypotheses were confirmed.

Theoretical part of the thesis presents legislation that is the basis when planning a big public event. On the base of theoretical knowledge, I have estimated risk assessment and presented the appropriate safety plan for the European Junior Judo Championship 2017. Taking into consideration all of the above I have described duties and responsibilities of the event organiser, security men, monitoring staff and included intervention cooperation. Empirical part of the thesis presents results of the interviews and compares them with the public response to the event. On the base of the results I have evaluated the work of everyone involved in the process of executing the sport event and presented results in the final part of the thesis.

Our research, carried out under the auspices of my BA thesis, confirmed the fact that both organizers and security operators are well acquainted the legislation, are trained properly, and are especially aware of the importance of collaboration, in order to successfully carry out the event. Above mentioned facts are key to ensure the safety of everyone who attend sporting events with an increasing count of attendees, such as judo competitions.

Key words: security plan, security measures, staff action, organiser's responsibilities, head of security responsibilities

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	9
1.1 Opredelitev problema	9
1.2 Namen, cilji in osnovne trditve diplomskega dela.....	10
1.3 Uporabljene raziskovalne metode.....	11
1.4 Predpostavke in omejitve.....	11
2 OPIS PRIREDITVE EVROPSKO PRVENSTVO V JUDU	12
3 ZAKONSKA PODLAGA ZA IZVEDBO PRIREDITVE.....	14
3.1 Zakon o javnih zbiranjih.....	15
3.2 Zakon o športu in Uredba o splošnih ukrepih v športnih objektih na športnih prireditvah	17
3.3 Zakon o zasebnem varovanju	18
3.3.1 Pravilnik o načinu varovanja javnih zbiranj.....	19
4 Z ZAKONOM O ZASEBNEM VAROVANJU OPREDELJENI UKREPI IN DOLŽNOSTI ORGANIZATORJA, VARNOSTNIKA IN DRŽAVNIH ORGANOV	21
4.1 Dolžnosti organizatorja.....	22
4.2 Dolžnosti državnih organov.....	24
4.3 Dolžnosti varnostnika	25
4.4 Ukrepi varnostnika	25
4.4.1 Opozorilo	27
4.4.2 Ustna odredba	27
4.4.3 Ugotavljanje istovetnosti.....	28
4.4.4 Površinski pregled.....	28
4.4.5 Preprečitev vstopa na varovano območje.....	30
4.4.6 Zadržanje osebe	31
4.4.7 Fizična sila	32
4.4.8 Vklepanje ali vezanje	33
4.4.9 Uporaba drugih sredstev	34
5 OCENA STOPNJE TVEGANJA.....	37
6 NAČRT VAROVANJA.....	38

6.1 Izdelava načrta varovanja	38
6.1.1 Opis objekta	38
6.1.2 Evakuacijski načrt.....	40
6.1.3 Naloge varnostnikov	41
6.1.4 Naloge rediteljev.....	41
7 SODELOVANJE Z INTERVENCIJSKIMI SLUŽBAMI.....	43
7.1 Reševalci.....	43
7.2 Policija.....	44
7.3 Gasilci.....	45
8 PREDSTAVITEV IN ANALIZA REZULTATOV INTERVJUJEV TER INTERPRETACIJA RAZISKAVE	46
8.1 Predstavitev intervjuja z vodjo varovanja	46
8.2 Predstavitev intervjuja z naročnikom oziroma organizatorjem prvenstva.....	47
8.3 Analiza intervjujev	48
8.4 Interpretacija raziskave	49
9 SKLEP.....	51
10 VIRI, LITERATURA.....	53
11 PRILOGE.....	56

KAZALO SLIK

Slika 1: Varnostniki.....	27
Slika 2: Ugotavljanje istovetnosti.	28
Slika 3: Pregled in preprečitev vstopa.....	29
Slika 4: Pregled.	30
Slika 5: Preprečitev vstopa.....	31
Slika 6: Vklepanje.	33
Slika 7: Stadion z okolico.....	39
Slika 8: Izhodišča varovanja EP JZS.....	40

KAZALO TABEL

Tabela 1: Predpisi, ki neposredno urejajo področja javnih zbiranj.	14
---	----

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Delež inšpekcijskih nadzorov v letu 2016.	15
--	----

1 UVOD

Na množičnih javnih prireditvah gre za zbiranje velikega števila ljudi, kjer posebno nevarnost predstavljajo število ljudi, različne starostne skupine (otroci, mladostniki, starejši, funkcionalno ovirani ljudje) in obnašanje ljudi oziroma njihovo razpoloženje (žalost, veselje, jeza ...). Ogroženost ljudi v zaprtih prostorih se z možnostjo umika v primeru nesreče še poveča (Gostiša, 2003/2004).

Smiselno in strokovno načrtovanje varovanja je temelj za zagotavljanje varnosti udeležencev na prireditvah. Gostiša razlaga: »Organizacijski ukrepi so pri javnih prireditvah prav gotovo najpomembnejši. Slovenska zakonodaja in praksa veljata na tem področju za urejeno in učinkovito.« (Gostiša, 2003/2004)

Gostiša prav tako meni: »V Sloveniji je organizacija javnih prireditev zakonsko urejena. Izvajanje nadzorujejo upravni organi (inšpekcije, policija). Na javnih prireditvah zaradi neredov ali požara ni bilo mrtvih. Občasno je na javnih prireditvah več ranjenih ali poškodovanih ljudi, bodisi gledalcev ali pripadnikov varnostnih služb (varnostniki, policija). Primerov porušenja celih stavb za javne prireditve ali tribun za gledalce pri nas ne poznamo. V tujini so znani primeri, ko je bilo na javnih prireditvah do več deset mrtvih in še več poškodovanih, bodisi zaradi neredov, panike, požara ali zrušenja tribun.« (Gostiša, 2003/2004)

1.1 Opredelitev problema

Z zanimanjem za javne prireditve, in s tem povezano vse večjo obiskanost različnih športnih ter drugih prireditev, se stopnjuje tudi pomembnost izvajanja varovanja, kar pa, v želji po kvalitetni izvedbi varovanja, zahteva tudi smotrno načrtovanje. Izbor teme temelji v povezanosti obravnavane tematike v sklop predmetov *Ukrepi varnostnika ter Organizacij prevozov, intervencij in javnih zbiranj* oz. osebno vpletenostjo v načrtovanje varovanja na bližajočem se evropskem prvenstvu, kjer sodelujem kot aktivni član Judo kluba Branik Broker, ki prvenstvo tudi organizira. Navedeno mi ponuja vpogled v konkretno dogajanje pri izvedbi zahtevnejših varovanj, kar prinaša neprecenljive izkušnje in pridobitev referenc za morebitna sodelovanja na podobnih javnih zbiranjih. Menim, da je zagotavljanje varnosti na javnih prireditvah, z vidika načrtovanja in izvedbe varovanja, med zahtevnejšimi nalogami izvajalcev varovanj in organizatorjev javnih družabnih srečanj.

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve diplomskega dela

Namen diplomskega dela je prikaz poteka načrtovanja večje javne prireditve ter nalog varnostnikov in rediteljev. Obenem bi želel opredeliti stopnjo ogroženosti prireditve (evropskega prvenstva v judu) ter ukrepe varnostnikov, ki so primerni za izvajanje tovrstnih javnih zbiranj. Opredelil bi zakonska izhodišča za izvedbo varovanja takšnega javnega zbiranja ter z vodjo varovanja izvedel intervju o njegovih pogledih na načrtovanje organizacije varovanja na prireditvi.

Cilji diplomskega dela:

- opredelitev stopnje ogroženosti evropskega prvenstva v judu,
- opredelitev ukrepov varnostnikov na prireditvi,
- opredelitev zakonskih izhodišč za izvajanje varovanja na javnih prireditvah,
- izvedba intervjuja z vodjo varovanja in
- izvedba intervjuja z naročnikom varovanja.

Teze in hipoteze

Pri izdelavi diplomskega dela sem zastavil tezo in hipotezo:

Teza

Za zagotavljanje učinkovitega varovanja javne prireditve so odgovorni organizatorji, vodja varovanja, varnostniki in reditelji.

Hipoteza

H1: Zakonodaja jasno določa uporabo varnostnih ukrepov varnostnika in ga omejuje v njihovi uporabi.

H2: Vodja varovanja z oblikovanjem varnostnega načrta vpliva na zagotavljanje varnosti in kvalitete izvedbe varovanja.

H3: Zadovoljstvo naročnika je odvisno od kvalitete načrtovanja in izvedbe varovanja na prireditvi.

1.3 Uporabljene raziskovalne metode

Diplomsko delo temelji na kvalitativni metodi raziskovanja načrtovanja in izvajanja varovanja javne prireditve. Raziskava je potekala v obliki indukcije, ki je usmerjena od posamičnega k splošnemu. Kot osnovno metodo dela sem uporabil metodo analize pisnih virov in metodo deskripcije, pri čemer sem pregledal domačo in tujo literaturo s področja varovanja javnih prireditev. Prav tako sem uporabil metodo deskripcije in metodo intervjujev (odprti tip), s katero sem pridobil mnenje pri načrtovanju varovanja sodelujočega strokovnjaka. Kot zadnje sem uporabil metodo opazovanja z udeležbo, saj sem v načrtovanju in izvajanju varovanja tudi aktivno sodeloval.

1.4 Predpostavke in omejitve

Osnovna domneva diplomskega dela je, da je načrtovanje varovanja prireditev, na katerih sodeluje veliko število ljudi, zahtevna in odgovorna naloga, ki zahteva smiselno načrtovanje, korektno in kvalitetno izvedbo ter predanost in veliko mero potrpežljivosti.

Omejitve predstavlja osebna vpletenost v načrtovanje in izvajanje varovanja prireditve, ki se v raziskavi lahko kaže kot pristransko in ne objektivno mnenje. Slednjemu se bom skušal izogniti z izvedbo intervjuja z vodjo in naročnikom varovanja.

Omejitve predstavlja tudi posredovanje podatkov o izvedbi varovanja, ki vključuje postavitve varnostnikov in konkretnih načrtov za izvajanje varovanja, saj naloga nastaja sočasno z načrtovanjem prireditve oziroma pred in med izvedbo prvenstva.

2 OPIS PRIREDITVE EVROPSKO PRVENSTVO V JUDU

Evropsko prvenstvo je eno izmed največjih, najobširnejših in najbolj obiskanih tekmovanj s strani tekmovalcev ter gledalcev v svetu juda. Evropsko prvenstvo, ki bo v letošnjem letu med 15. in 17. septembrom 2017 organizirano v Mariboru, je tekmovanje za mladince in mladinke od šestnajstega do dvajsetega leta starosti. Prvenstva, ki bo potekalo v Športni dvorani Lukna, se bo udeležilo med tristo petdeset in štiristo tekmovalcev iz petinštiridesetih držav.

Tekmovalci in njihovi spremljevalci bodo nameščeni v hotelih v Mariboru in okolici. Eden izmed hotelov bo uradni hotel, kar pomeni, da se bo prvi dan tekmovanja v njem izvajalo uradno tehtanje. Drugi dan tekmovanja bo uradno tehtanje potekalo v športni dvorani Lukna.

Hoteli v katerih bodo nameščene reprezentance so:

- Habakuk,
- Arena,
- Bau,
- Piramida,
- Orel in
- drugi hoteli v okolici Maribora.

Med hoteli in športno dvorano bo vzpostavljen prometni režim kombiniranih vozil, ki jih financira Judo zveza Slovenije.

Tekmovanje se bo odvijalo na štirih borilnih prostorih, kjer bodo sodili slovenski in mednarodni sodniki. Za vsakega tekmovalca, trenerja, sodnika in organizatorja bodo izdelane posebne akreditacije, ki bodo omogočale omejen vstop v posamezne dele prizorišča.

Na velikih prvenstvih, zaradi velikega števila tekmovalcev in tekmovalk v posameznih kategorijah ter celotnem tekmovanju, le-to poteka neprestano v naprej določenem časovnem okvirju. V prvih dveh dneh bo potekalo posamično tekmovanje. Prvi dan je namenjen tekmovanju nižjih moških ter višjih ženskih kategorij. Drugi dan tekmovanja je namenjen borbam višjih moških in nižjih ženskih kategorij. Ekipne borbe moških in žensk, tj. reprezentanc, so predvidene za tretji tekmovalni dan. Evropskih prvenstev se praviloma udeležijo predstavniki večine evropskih držav, zato je zagotavljanje varnosti na dogodku toliko pomembnejše.

Ogled prireditve je možen brez vstopnine med deseto in devetnajsto uro. Podelitev medalj bo potekala vsak dan po zaključenih finalnih dvobojih, ki so načrtovani okoli 17. ure.

3 ZAKONSKA PODLAGA ZA IZVEDBO PRIREDITVE

Cilj varovanja na javnih prireditvah je varovanje ljudi in njihovega premoženja. Slovenska zakonodaja in praksa veljata za urejeno in natančno opredeljujeta izvajanje varovanja na javnih prireditvah, ki jih je potrebno pravočasno prijaviti in tako zagotoviti ustrezno varnost. (Gostiša, 2003/2004)

Na spletni strani Ministrstva za notranje zadeve je objavljena razpredelnica, ki organizatorjem javnih prireditev omogoča vpogled v predpise, ki neposredno urejajo področje javnih zbiranj, kar pa omogoča sistematično načrtovanje varovanja prireditev. V tabeli so predstavljene prireditve, ki se navezujejo na področje izvajanja športnih prireditev v zaprtih prostorih (tabela 1).

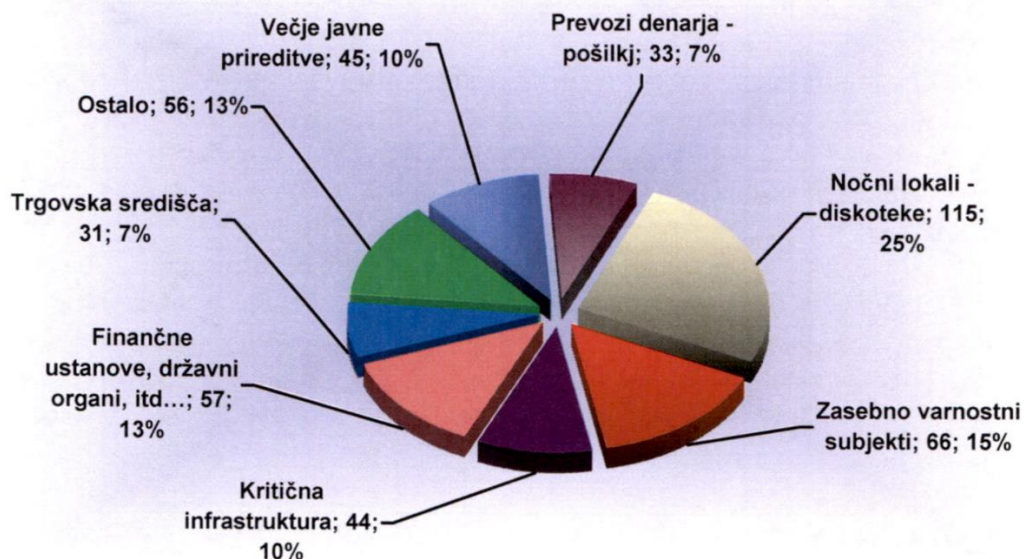
Tabela 1: Predpisi, ki neposredno urejajo področja javnih zbiranj.

vrsta javnih zbiranj	zahteve predpisa	predpis
javni shodi in javne prireditve	prijava pristojni* policijski postaji, oddelku policije oz. policijski pisarni; pridobitev dovoljenja pristojne UE**	Zakon o javnih zbiranjih (Uradni list RS, št. 64/11 – UPB5)
prireditve, na katerih je potrebno zagotoviti zdravstveno varstvo (vse prireditve razen nezahtevnih prireditev tipa A)	obvezne priloge: izpolnjena priloga 15 Pravilnika o službi NMP, - ocena o tipu prireditve in obrazložitev ocenjenih meril iz Priloge 16 Pravilnika o službi NMP, - oddaljenost prireditve od najbližjega izvajalca službe NMP (v kilometrih in minutah nujne vožnje), - dokazilo o zagotavljanju zdr. varstva na prireditvi***	Pravilnik o službi nujne medicinske pomoči (Uradni list. RS, št. 81/15 in 93/15)
športne prireditve	dodatni ukrepi	Zakon o športu (Uradni list RS, št. 22/98, 97/01 in 15/03-) Uredba o splošnih ukrepih v športnih objektih na športnih prireditvah (Uradni list RS, št. 70/03 in 96/05)

Vir: (Javni shodi in javne prireditve, 2017).

Izvajanje dejavnosti varovanja se nadzoruje z ustreznimi inšpekcijskimi službami, poročila slednjih so dostopna na spletni strani Ministrstva RS za notranje zadeve. Poročilo o delovanju varnostnih služb za leto 2016 navaja, da imajo naročniki veliko vlogo pri izbiri načinov izvajanja varovanja. Pristojni organi ob tem navajajo: »Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov namreč kažejo, da je stanje urejeno bistveno bolj tam, kjer naročniki podajo jasne zahteve (npr. glede sistema varovanja, kritičnih točk, vedno isti varnostniki, usmerjenost na naloge-zanesljivost, urejenost, itd. ...). Še zlasti pride do izraza tam, kjer imajo naročniki znanje s

področja zagotavljanja varnosti.« (Poročilo o delu inšpektorata RS za notranje zadeve za leto 2016, 2017). V preteklem letu se je nadzor vršil tudi nad organiziranjem javnih prireditvev. Delež inšpekcijskih nadzorov na tem področju je 10 % in je predstavljen v Grafu 1.

Grafikon 1: Delež inšpekcijskih nadzorov v letu 2016.

Vir: (Porocilo o delu IRSNZ za leto 2016, b.d.).

V poročilu ob tem tudi navajajo najpogostejše nepravilnosti, ki so jih zaznali ob nadzorih pri izvajanju obveznega organiziranja varovanja na javnih prireditvah (prav tam):

- služba varovanja ni bila zagotovljena,
- niso izdelali ocene stopnje tveganja za varovano območje,
- niso izdelali načrta varovanja,
- ni bilo zagotovljeno minimalno varovanje na varovanem območju,
- seznam varnostnega osebja in telefonska številka vodje varovanja na območju niso bili izobešeni.

3.1 Zakon o javnih zbiranjih

Zakon o javnih zbiranjih iz leta 2002 je bil dopolnjen leta 2011 in ureja način uresničevanja ustavne pravice do mirnega zbiranja na javnih shodih, zborovanjih in drugih javnih prireditvah (Zakon o javnih zbiranjih, 64/2011). V 2. členu omenjeni zakon opredeljuje pravico do

organizacije in udeležbe na javnih prireditvah vsakemu človeku, medtem ko 6. člen razlaga omejitve organiziranja shodov, če se le-ti organizirajo z namenom, da se na njih izvršujejo kazniva dejanja oziroma organizator ne sprejme zadostnih ukrepov za zagotavljanje varnosti in reda.

Na podlagi Zakona o javnih zbiranjih (prav tam) mora organizator pred izvedbo prireditve pridobiti ustrezna dovoljenja ter prireditve tudi prijaviti. Omenjen zakon v 10. členu opredeljuje tudi dolžnosti organizatorja, ki jih bom podrobneje opisal v naslednjem poglavju. 12. a člen zakona opisuje prireditve, na katerih je, za namen vzdrževanje reda, obvezna prisotnost varnostnikov, v 13. členu pa opredeljuje prireditve za katere je potrebno pridobiti dovoljenje. Med slednje, pod drugo točko omenjenega člena, sodi tudi izvajanje mednarodnih športnih prireditev.

Po 16. c členu Zakona o javnih zbiranjih (prav tam), mora izrek dovoljenja za shod oziroma prireditve poleg sestavin, ki so z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, predpisane za pisno odločbo, vsebovati tudi:

- podatke o organizatorju shoda oziroma prireditve (osebno ime, naslov stalnega ali začasnega prebivališča oziroma firma in sedež),
- podatek o kraju, času in trajanju shoda oziroma prireditve,
- program shoda oziroma prireditve,
- osebne podatke vodje in vodje rediteljev (osebno ime in naslov stalnega ali začasnega prebivališča) oziroma firma in sedež ter osebno ime odgovorne osebe, če rediteljsko službo opravlja subjekt, ki se ukvarja z dejavnostjo varovanja ljudi in premoženja,
- način varovanja shoda oziroma prireditve z navedbo števila rediteljev oziroma varnostnikov in njihovo razporeditvijo po prireditvenem prostoru,
- ukrepe, ki jih je, za zagotovitev reda, varnosti življenja in zdravja udeležencev ter drugih oseb, varnosti premoženja ter ureditev javnega prometa, predvidel organizator,
- morebitne dodatne ukrepe, ki jih organizatorju za večjo varnost ljudi in premoženja ter za vzdrževanje reda naloži uradna oseba,
- soglasja pristojnih organov, če tako določa poseben zakon in so sestavni del dovoljenja za shod oziroma prireditve.

Kot osnova za načrtovanje športne prireditve se mora ob Zakonu o javnih zbiranjih upoštevati tudi Zakon o športu, Uredba o splošnih ukrepih v športnih objektih na športnih prireditvah in Pravilnik o službi nujne medicinske pomoči, ki ga bom podrobneje predstavil v poglavju o sodelovanju z intervencijskimi službami.

3.2 Zakon o športu in Uredba o splošnih ukrepih v športnih objektih na športnih prireditvah

Zakon o športu v 47. členu o varnosti udeležencev na športnih prireditvah navaja: »Organizator športne prireditve mora poskrbeti za varnost vseh udeležencev in gledalcev in zagotoviti nujno medicinsko pomoč.« (Zakon o športu, 22/1998)

Na spletnih straneh Ministrstva RS za IZŠ opisujejo tudi izvrševanje določb Uredbe o splošnih ukrepih v športnih objektih na športnih prireditvah in v alinejah od 19 do 22 opredeljujejo sodelovanje varnostnih organov in organizatorja.

- Za vzdrževanje reda na prireditvi mora organizator zagotoviti zadostno število rediteljev katerih število mora biti sorazmerno s številom udeležencev in njihovo strukturo, rizičnostjo prireditve ter drugimi okoliščinami, ki bi lahko vplivale na varen potek prireditve.
- Za prireditve, za katere je potrebno dovoljenje na podlagi 13. člena zakona o javnih zbiranjih, se potrebno število rediteljev določi na podlagi načrta varovanja prireditve, ki ga izdela organizator.
- Organizator mora razporediti reditelje na vse vhode, na dele prireditvenega prostora, kjer so navijači navijaških skupin za katere se pričakuje hujše kršitve reda tako, da navijače fizično ločijo od ostalih udeležencev, na mesta od koder bodo lahko preprečevali prehajanje udeležencev iz enega dela prireditvenega prostora v drugega in jih usmerjali na tiste dele prireditvenega prostora za katere imajo vstopnice oz. jim je dovoljen dostop in zadrževanje, na mesta, kjer bodo lahko preprečevali morebitne poskuse vdora udeležencev na tekmovalni prostor, na mesta, kamor je udeležencem prepovedan vstop in zadrževanje.
- Vodja prireditve mora biti med prireditvijo dosegljiv vodji policistov, inšpektorju, pristojnemu za šport oziroma uradni osebi, določeni v 36. členu zakona o javnih zbiranjih.

Vir: (RS Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, b.d.)

3.3 Zakon o zasebnem varovanju

V današnji družbi se vse bolj zavedamo pomena kvalitetnega izvajanja dejavnosti na področju zasebnega varovanja. Pomen le-tega v svojem članku pojasnjuje Kovačič in navaja: »Zasebno varovanje ima v slovenskem prostoru poseben pomen, zato mora biti nadzor nad njegovim izvajanjem profesionalen, zakonit in dosleden (Kovačič, 2007). Poseben pomen gre pripisovati zato, ker s svojim delovanjem prispeva k zagotavljanju notranje varnosti države. Eden izmed ciljev države je spodbuditi in vzpostaviti različne oblike strokovnega nadzora, s čimer je mogoče prispevati k višji stopnji legitimnosti in kredibilnosti zasebnega varovanja v Republiki Sloveniji.« (Kovačič, 2015)

Oblike in pogoje za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja ureja Zakon o zasebnem varovanju (Zakon o zasebnem varovanju, 17/2011). Ureja pravice in dolžnosti izvajalcev na področju zasebnega varovanja, ki ga ne zagotavlja država. S tem zakonom so določene:

- oblike varovanja,
- pristojnosti,
- pogoji za opravljanje zasebnega varovanja,
- standardi,
- strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje,
- ukrepi in dolžnosti varnostnika,
- oznake in delovna obleka,
- pogoji za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja tujih oseb,
- obvezno organiziranje varovanja ter dolžnosti izvajalcev,
- nadzor,
- evidence in
- kazenske določbe.

Zasebno varovanje je gospodarska dejavnost, s katero izvajalec na varovanem območju varuje premoženje in življenje ljudi, pri čemer zagotavlja javni red in mir. Zakon v 4. členu opredeljuje več različnih oblik varovanja in vrst licenc, med katerimi je v četrti alineji navedeno tudi

varovanje javnih zbiranj. 27. alineja 5. člena tega zakona razlaga varovanje javnih zbiranj: »Varovanje javnih zbiranj je zagotavljanje reda na javnih shodih in javnih prireditvah z varnostniki in sistemi tehničnega varovanja, v skladu s tem zakonom in predpisi, ki urejajo javna zbiranja.« (Zakon o javnih zbiranjih, 64/2011)

Ministrstvo, kot pristojni organ, izvaja upravne naloge s področja zasebnega varovanja in tako podeljuje ter odvzema licence, službene izkaznice, preverja izvajanje, daje soglasja za opravljanje dejavnosti ...

60. člen tega zakona opisuje inšpekcijski nadzor nad izvajanjem zakona in predpisov. Inšpekcijski nadzor izvajajo delavci s posebnimi pooblastili, ki pri svojem delovanju izdajajo odločbe in sklepe v upravnem postopku ter odreja druge ukrepe, pri čemer jim je pri izvajanju v pomoč policija.

3.3.1 Pravilnik o načinu varovanja javnih zbiranj

Pravilnik o načinu varovanja javnih prireditev je začel veljati junija leta 2008. Ministrstvo za notranje zadeve je moralo na podlagi tega pravilnika, s podzakonskimi akti, podrobneje urediti način varovanja javnih zbiranj (Drolec, 2008). Omenjen pravilnik je opredelil delovanje imetnikov licenc, ki kot gospodarske družbe in samostojni podjetniki izvajajo zasebno varovanje.

Zagotavljanje varnosti na javnih prireditvah se, v času izvajanja prireditve, zagotavlja s pomočjo Pravilnika o načinu varovanja javnih zbiranj. Po omenjenem pravilniku se pred prevzemom izvedbe varovanja prireditve izdelava ocena stopnje tveganja. Izvajalec se v tem procesu seznani z obsegom varovanega območja javnega zbiranja in pričakovanim oziroma predvidenim številom obiskovalcev. V sodelovanju z organizatorjem in na podlagi posredovanih podatkov o načrtovanju prireditve izdelava oceno stopnje tveganja. (Zakon o zasebnem varovanju, 126/2003)

Ocena stopnje tveganja mora vsebovati:

- vrsto javnega zbiranja,
- trajanje,
- program,
- strukturo in število udeležencev,

- opis objekta,
- opis kraja in območja,
- oceno varnostnih razmer,
- oceno nepričakovanih dogodkov in
- varnostno vitalne točke na varovanem območju.

Imetnik licence pri izdelavi ocene stopnje tveganja sodeluje s policijo in tako pridobi podatke, pomembne za izdelavo ocene. Po pridobitvi ustreznih podatkov in na podlagi izdelave ocene stopnje tveganja, izvajalec varovanja izdelava načrt varovanja prireditve. Izdelavo ocene stopnje tveganja na podlagi omenjenega pravilnika bom podrobneje predstavil v enem od naslednjih poglavij.

4 Z ZAKONOM O ZASEBNEM VAROVANJU OPREDELJENI UKREPI IN DOLŽNOSTI ORGANIZATORJA, VARNOSTNIKA IN DRŽAVNIH ORGANOV

Velike športne prireditve zahtevajo ustrezno načrtovanje in izvajanje varovanja. V okviru 17. Konference Dnevi varstvoslovja v letu 2016 so strokovnjaki v svojem poročilu navedli podatek, da je za varnost na poletnih olimpijskih igrah v Riu de Janeiru skrbelo sedeminštirideset tisoč policistov in osemtrideset tisoč vojakov ter poudarili: »Samo ta dejstva povedo, da športni dogodki velikega obsega še zdaleč niso le srečevanje športnikov, ki se merijo v tem, kdo bo višji, močnejši, hitrejši in boljši. Tudi nasilje v športu je vedno bolj pereča tema.« (Kuhar, 2016)

Avtor poročila še dodaja: »Športne prireditve in javna zbiranja so področje, ki je v zadnjem času doživelo veliko sistemskih sprememb. Na predlog moderatorja je Mile Nunič podal svoj pogled na obravnavano tematiko. Dejal je, da je šport (kot ena od oblik javnega zbiranja) v zadnjem času tudi posel, za tiste, ki zagotavljajo red, pa izjemen strošek. Nedvomno so se tega zavedali tudi tisti, ki so leta 2001 pripravljali novi zakon o javnem zbiranju. Pri tem so morali upoštevati omejitve iz 42. člena Ustave RS, kjer je opredeljena pravica do mirnega zbiranja in do javnih zborovanj. Pri tem je razpravljavec poudaril, da ne gre za katerokoli zbiranje, temveč izključno za mirno zbiranje. Čeprav kar nekaj javnih prireditev in javnih shodov mine popolnoma mirno in neopazno, je res, da se javnost in tisti, ki se ukvarjajo z zagotavljanjem reda na javnem zbiranju, osredotočijo na tista javna zbiranja, kjer prihaja do izgrediv, nemirov in drugih kršitev.« (Kuhar, 2016)

Slednjega se zavedajo tako organizatorji prireditev kot izvajalci varovanja na prireditvah, ki na podlagi veljavne zakonodaje izvajajo naloge varovanja. Kuhar razlaga: »Subjekti, ki sodelujejo pri varovanju prireditev, so reditelji, varnostniki in organizatorji. Reditelji in varnostniki delujejo po načrtu varnostne službe, to je načrt organizatorja, ter policija, ki dela po svojem načrtu. Zelo pomembno je, da je usklajevanje teh treh dobro, strokovno, predvsem pa pravi čas. Ustna obravnava zagotavljanja in izdajanja njihove odločbe za javno prireditev je zelo primeren čas, da se na celostni obravnavi ugotovi, kaj še manjka, kateri so tisti elementi, ki bi še več doprinesli pri zagotavljanju varnosti.« (Kuhar, 2016)

Za učinkovitost delovanja varnostnih organov morajo vsi, v varovanje in izvajanje prireditve vključeni subjekti, dobro poznati svoje pristojnosti in naloge ter biti za izvajanje le-teh ustrezno usposobljeni.

4.1 Dolžnosti organizatorja

Dolžnosti organizatorja javne prireditve opredeljuje 10. člen Zakona o javnih zbiranjih (Zakon o javnih zbiranjih, 64/2011), ki pravi, da mora biti prireditev organizirana tako, da bo poskrbljeno za red in da ne bosta ogrožena življenje in zdravje udeležencev ter njihovo premoženje. Organizator mora določiti vodjo (polnoletna oseba z ustreznimi psihofizičnimi sposobnostmi). Prav tako mora organizator zagotoviti ustrezno rediteljsko službo. Kadar gre za športno prireditev kolektivne športne panoge (nogomet ...), mora, zaradi velikega tveganja, organizator ob nakupu vstopnic poskrbeti tudi za pridobivanje osebnih podatkov o udeležencih. Zbrane podatke mora ustrezno varovati in hraniti največ tri mesece. Posebne podatke pridobljene z video nadzorom se obdelujejo in shranjujejo v skladu z veljavno zakonodajo.

Način načrtovanja izvedbe javne prireditve je opisan na spletnih straneh Ministrstva RS za notranje zadeve, kjer navajajo: »Organizator javnega shoda oziroma javne prireditve je dolžan javni shod ali javno prireditev **prijaviti**. V določenih primerih, ko obstajajo okoliščine, zaradi katerih bi lahko prišlo do ogrožanja varnosti ali pravic drugih, pa mora organizator zaprositi za **dovoljenje**.« (RS Ministerstvo za notranje zadeve, b.d.)

Prijava prireditve se na predpisanem obrazcu odda na policijski postaji na območju, na katerem se bo le-ta izvajala. Prijava mora biti oddana najmanj pet dni pred izvedbo prireditve. Vlogo za izdajo dovoljenja se poda na upravni enoti v kraju, kjer bo le-ta potekala. Za tekmovalne športne prireditve mora organizator vložiti vlogo za izdajo dovoljenja najmanj sedem dni pred pričetkom. Prav tako mora organizator, glede na vrsto in naravo javne prireditve, predložiti različne priloge (RS Ministerstvo za notranje zadeve, b.d.):

- dokazilo, da je o shodu oziroma prireditvi, ki jo prijavlja, obvestil lokalno skupnost (občino), kjer bo shod ali prireditev potekala (kopija dopisa, potrdilo o oddani pošiljki ipd.);
- soglasje lastnika ali upravljavca prireditvenega prostora (najemna ali druga pogodba ali pisno soglasje);
- dovoljenje za čezmerno obremenitev s hrupom, če bo uporabljal naprave, ki povzročajo čezmeren hrup, kot ga določa Uredba o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodih in prireditvah povzročajo hrup (Uradni list RS, št. 118/05);
- izpolnjeno Prilogo 15 Pravilnika o službi NMP, oceno o tipu prireditve in obrazložitev ocenjenih meril iz Priloge 16 Pravilnika o službi NMP, oddaljenost prireditve od

najbližjega izvajalca službe NMP (v kilometrih in minutah nujne vožnje) ter dokazilo o zagotavljanju zdravstvenega varstva na prireditvi glede na tip prireditve (za prireditve, na katerih je potrebno zagotoviti zdravstveno varstvo).

Dolžnost organizatorja prireditve je sprejemanje preventivnih ukrepov za zagotavljanje varnosti na prireditvi. V ta namen mora organizator imenovati vodjo prireditve katerega naloga je izvajanje prireditve po zastavljenih smernicah in zagotavljanje reda. Obenem vodja prireditve skrbi za korektnost izvajanja ukrepov in sodeluje s policijo ter drugimi sodelujočimi službami. (Consulta, b.d.)

Zakon o javnih zbiranjih opredeljuje tudi delovanje in odgovornost vodje, ki je odgovoren za zagotavljanje reda na prireditvi. Slednje v 22. členu navaja sledeče odgovornosti:

- skrb za izvajanje po programu,
- skrb za izvajanje ukrepov navedenih v prijavi oziroma izdanem dovoljenju,
- sodelovanje s policijo in upoštevanje morebitnih predlogov ukrepanja s strani policije za zagotavljanje reda na prireditvi,
- vodja ima pravico prekiniti prireditev oziroma odločiti o morebitnem nadaljevanju prireditve, če je vzpostavljen red,
- vodja lahko izključi udeležence, ki motijo prireditev

Vir: (Zakon o javnih zbiranjih, 64/2011)

Izrekanje ukrepov mora biti v slovenskem jeziku oziroma v jeziku narodne skupnosti v kolikor je prireditev na narodno mešanem območju (Zakon o javnih zbiranjih, 64/2011). Omenjen zakon opredeljuje tudi delovanje rediteljev in dolžnosti policije. Slednje bom podrobneje predstavil v sledečih poglavjih.

ZJZ v 25. členu določa, da mora organizator, z grafičnimi ali pisnimi opozorili, udeležence prireditve opozoriti na izvajanje ukrepov, ki zagotavljajo varnost vseh prisotnih na prireditvi. Med omenjene ukrepe sodi:

- površinski pregled osebne prtljage,
- ugotavljanje istovetnosti,
- površinski pregled vrhnjih oblačil,
- pregled notranjosti vozila ob vstopu,

- preprečitev vstopa, če oseba odkloni pregled,
- uporaba videonadzora.

Vir: (Zakon o javnih zbiranjih, 64/2011).

4.2 Dolžnosti državnih organov

Pri načrtovanju javnih prireditev imajo pomembno vlogo tudi državni organi. Predstavil bom dolžnosti območne upravne enote in policijske postaje v procesu načrtovanja prireditve. V nadaljevanju bom predstavil pristojnosti Ministrstva za notranje zadeve, Vlade RS, Ministrstva za šport ter inšpektorata, ki s svojim delovanjem vplivajo na načrtovanje in izvajanje javnih zbiranj.

Upravna enota in Ministrstvo za notranje zadeve

Upravna enota na podlagi ZJZ odloča o izdaji dovoljenja na prvi stopnji in izda dovoljenje za prireditev, če se v postopku preverjanja izkaže, da so bili pri načrtovanju predvideni zadostni ukrepi za zagotavljanje reda, varnosti življenja in zdravja udeležencev. Upravna enota o svoji odločitvi obvesti pristojno policijsko upravo. V kolikor predložena dokumentacija ne zadostuje predpisanim standardom, lahko po 6. členu ZJZ upravna enota prepove izvajanje prireditve. Ministrstvo odloča o izdaji dovoljenja na drugi stopnji (Zakon o javnih zbiranjih, 64/2011).

Policija

Na podlagi ZJZ v postopku načrtovanja prireditve sodeluje tudi policija, katere naloge so opredeljene v 7. in 16. členu tega zakona. Pristojna policijska postaja potrdi sprejem prijave prireditve ter obvesti organizatorja o morebitni obveznosti pridobivanja dovoljenja za izvajanje prireditve. O svojih ugotovitvah obvestijo tudi pristojno upravno enoto. (Zakon o javnih zbiranjih, 64/2011)

Vlada RS, Ministrstvo za šport, Ministrstvo za okolje

V 9. in 36. členu ZJZ so opredeljene naloge Vlade RS, ki na predlog Ministrstva za okolje določi način uporabe zvočnih naprav z namenom preprečevanja prekomernega obremenjevanja okolja. Obenem na predlog Ministrstva za šport določi ukrepe, ki jih morajo, za zagotavljanje reda in varnosti udeležencev prireditve, izvajati organizatorji in lastniki športnih objektov. (Zakon o javnih zbiranjih, 64/2011)

Inšpektorat

Za nazor nad izvajanjem ukrepov za zagotavljanje varnosti je pristojen inšpektorat, ki na podlagi pooblastil izreka kazni (odločbe ...) oziroma preverja upoštevanje pravil in zakonodaje s področja zasebnega varovanja. (Zakon o javnih zbiranjih, 64/2011).

4.3 Dolžnosti varnostnika

S sklepanjem pogodbe in prevzemom obveznosti, ki s tem nastanejo v odnosu izvajalca do naročnika, se mora varnostnik zavedati tudi svojih dolžnosti. Pri izvajanju dela na varovanem območju mora posebno pozornost nameniti skrbi do otrok, mladoletnikov, invalidov, starejših in bolnih, nosečnic ter drugih šibkejših oseb. Z navedenimi skupinami mora ravnati posebej obzirno ter jim kot varnostnik pristopi na pomoč v primerih, ko je to nujno potrebno.

Na podlagi 44. člena ZZasV-1 uporabi ukrepe strokovno in sorazmerno. Sorazmernost prepoveduje prekomerno uporabo ukrepov in obenem ne dopušča njihove nezadostne uporabe. S prekomerno uporabo bi kratil pravice osebe nad katero se le-ta izvaja, medtem ko v primeru nezadostne uporabe ne bi izpolnjeval obveznosti do naročnika storitve. Izbrati mora učinkovit način, ki predvideva najmanj posledic in obenem upoštevat varovanje človekovih pravic in svoboščin ter lastno varnost. (Vivod, 2016)

4.4 Ukrepi varnostnika

Ukrepi varnostnika so tesno prepleteni z njegovimi dolžnostmi pri opravljanju varovanja na območju prireditvenega prostora. Ukrepe izbira na podlagi presoje o njihovi učinkovitosti glede na nastalo situacijo. ZZasV-1 v 45. členu opisuje ukrepe varnostnika, ki jih le-ta sme uporabiti, če so ogrožena življenja, osebna varnost ali je kršen javni red na varovanem območju:

- opozorilo,
- ustna odredba,
- ugotavljanje istovetnosti,
- površinski pregled,
- preprečitev vstopa oziroma izstopa z varovanega območja,
- zadržanje osebe,
- uporaba fizične sile,

- uporaba sredstev za vklepanje in vezanje.

Vir: (Zakon o zasebnem varovanju, 17/2011)

»Varnostnik osebo pred izvajanjem ukrepa seznani s pravili varovanja in redom na varovanem območju in jo, če je to glede na okoliščine mogoče, opozori na posledice. Ukrep lahko izvaja samo tako in toliko časa, kolikor obstajajo zakonski pogoji. Prav tako lahko uporablja le točno določena druga sredstva, tako kot to določa zakon. Prepovedana je uporaba nevarnih predmetov in snovi.« (Vivod, 2016). Avtor članka v nadaljevanju razlaga, da v primeru, ko javni red kršijo osebe, ki sodijo v kategorijo tistih, do katerih morajo biti varnostniki še posebej pozorni, le-ti ukrepajo v skladu s predpisi. Tako osebo vljudno seznani s pravili, ki veljajo na varovanem območju, jo opozorijo na morebitne ukrepe in posledice ter se prepričajo, da je oseba resnično razumela vsebino opozorila in razlage. Morebitne ukrepe izvajajo strpno in preudarno v skladu s sorazmernostjo, pri čemer so posebej pozorni na čas, kraj in način ukrepanja. Pri izvajanju ukrepa so pozorni na varnost osebe in njegovo integriteto.

Ukrepi varnostnika se postopoma nadgrajujejo in zaostrejujejo, pri čemer mora varnostnik paziti na postopnost njihove uporabe. Strožjega ukrepa ne more uporabiti v kolikor pred tem ni izčrpal možnosti za uporabo blažjih ukrepov, obenem pa mora ob uporabi ukrepov upoštevati za to ustrezno zakonsko podlago.

Uporaba ukrepov varnostnika zoper uradne osebe je omejena. Varnostnik tako ne sme izvajati ukrepov površinskega pregleda, preprečitve vstopa, zadržanja, fizične sile ali vklepanja in vezanja nad osebami, ki na varovanem območju opravljajo naloge uradne osebe. Vivod ob tem navaja: »Gre za uradne osebe zavodov za prestajanje kazni zapora, policije, obrambnih sil ter drugih uradnih oseb državnih organov in lokalnih skupnosti. Te osebe morajo upoštevati varnostnikovo opozorilo, ustno odredbo ali zahtevo po ugotavljanju istovetnosti. Drugih ukrepov zoper njih varnostnik ne sme izvajati in jih te osebe ne upoštevajo.« (Vivod, 2016)

Uradne osebe se na varovanem območju izkažejo z ustreznim dokumentom, varnostnik pa jim v skladu s svojimi kompetencami posreduje ustrezne informacije in nudi pomoč.

V članku dnevnika Delo javnost opozarjajo na zloženko, ki jo je izdalo MNZ in dodajajo, da mora varnostnik na željo posameznika, nad katerim se izvaja ukrep, le-temu pokazati službeno izkaznico. V članku navajajo, da lahko posameznik, ki meni, da so mu bile ob ravnanju varnostnika kršene pravice ali svoboščine, poda prijavo imetniku licence, pri čemer ni pomembno ali je bilo dejanje prijavljeno policiji. V kolikor z dobljenim pojasnilom varnostne službe ni zadovoljen, se lahko obrne tudi na sodišče. Ljudem, ki bi se znašli »v rokah«

varnostnika, na Ministrstvu za notranje zadeve svetujejo, naj preverijo ali ima oseba veljavno službeno izkaznico (Ba., 2012)

Slika 1: Varnostniki.

Vir: (Dobro je vedeti dolžnosti in ukrepi varnostnikov, 2012).

4.4.1 Opozorilo

Varnostnik sme izreči opozorilo osebam, ki kažejo kakršnekoli znake, da bi lahko s svojim ravnanjem kršile javni red in mir na varovanem območju, kjer varnostnik izvaja storitev fizičnega ali tehničnega varovanja. Varnostnik lahko izreče opozorilo pisno ali ustno oz. z uporabo tehničnih sredstev. Slednje se navezuje na opozorila, ki so namenjena večji skupini ljudi, pri čemer se varnostnik poslužuje uporabe tehničnih sredstev kot so megafoni, opozorilna rdeča luč, pisk ... Pri tem je izredno pomembno, da je opozorilo izrečeno jasno in razumljivo. Varnostnik osebo seznani z omejitvami in ji poda navodila, ki jih mora upoštevati na varovanem območju. Opozorilo ne vsebuje razlage o ukrepih v primeru neupoštevanja navodil (Zbornica za razvoj Slovenskega zasebnega varovanja, b.d.). Varnostnik kasneje tudi spremlja zaznavanje in upoštevanje izrečenega opozorila.

4.4.2 Ustna odredba

Varnostnik sme osebi, ki s svojim početjem krši mir ali javni red na varovanem območju, kjer varnostnik izvaja storitve fizičnega ali tehničnega varovanja, ogroža premoženje, osebno varnost ali življenje ljudi, izreči ustno navodilo ali zahtevo, da s početjem, kršitvijo ali ogrožanjem takoj preneha ali da takoj zapusti varovano območje na katerem se izvaja storitev varovanja.

Ob tem varnostnik osebi navede razloge za izvedbo ukrepa. Obenem osebo seznani z morebitnimi ukrepi in posledicami, če le-ta ne bo upoštevala njegovih navodil. Izrečene ustna odredba mora biti kratka, jasna in razumljiva. Ustno odredbo izreče enako kot milejši ukrep – opozorilo.

Ustna odredba tako v primerjavi z opozorilom vsebuje seznanjanje z razlogom izvajanja ukrepa, namenom in posledicami ob neupoštevanju danih navodil. (Zbornica za razvoj Slovenskega zasebnega varovanja, b.d.)

4.4.3 Ugotavljanje istovetnosti

Varnostnik sme ugotavljati istovetnost oseb na varovanem območju, kjer izvaja varovanje, ko je to potrebno za varovanje ali varstvo ljudi, oseb in premoženja, ki jih varnostnik varuje na varovanem območju. Varnostnik lahko ugotavlja istovetnost tudi, ko tako določa red na varovanem območju. Varnostnik sme ugotavljati istovetnost tudi, ko presodi da je to potrebno za varnost na varovanem območju kjer izvaja storitve varovanja.

Slika 2: Ugotavljanje istovetnosti.

Vir: (Površinski pregled oseb s strani zasebnih varnostnikov, 2016),

4.4.4 Površinski pregled

49. člen Zakona o zasebnem varovanju (ZZasV-1) opredeljuje pogoje za uporabo ukrepa imenovanega površinski pregled.

- Varnostnik sme površinsko pregledati vrhnja oblačila, notranjost vozila, tovor in prtljago osebe na varovanem območju, če je to potrebno za varnost ljudi in premoženja ali za varnost osebe, ki jo varuje, oz. če tako določa red na varovanem območju in če oseba s tem soglaša.

- Ne glede na prejšnji odstavek, varnostnik lahko opravi površinski pregled tudi brez soglasja osebe, če obstaja nevarnost napada ali samopoškodovanja, kadar so podani pogoji za zadržanje osebe iz 51. člena tega zakona .
- Površinski pregled se opravlja neposredno ali s tehničnimi sredstvi.
- Varnostnik zadrži najdene predmete, ki bi se lahko uporabili za napad ali samopoškodovanje, predmete kaznivega dejanja ali prekrška, tudi predmete in snovi, ki jih na podlagi zakona ali reda na varovanem območju ni dovoljeno imeti v posesti. Če je najdeno orožje, nevaren predmet ali nevarna snov predmet kaznivega dejanja za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti ali predmet prekrška, mora te predmete izročiti policiji. Druge predmete po prenehanju razlogov za zadržanje vrne osebi pri kateri so bili najdeni.

Vir: (Zakon o zasebnem varovanju, 17/2011)

Slika 3: Pregled in preprečitev vstopa.

Vir: (Sintal varovanje: Varnostniki na nogometnem kadetskem prvenstvu, 2012).

Varnostnik opravlja površinski pregled neposredno ali s pomočjo tehničnih sredstev. Pred opravljanjem pregleda mora varnostnik osebo seznanimi z razlogi za pregled in posledicami, če oseba s površinskim pregledom ne soglaša. Pri izvajanju pregleda je potrebno paziti, da le-tega opravi oseba istega spola, kar ne velja v primeru, ko je moč pričakovati napad ali samopoškodovanje osebe (Urek, 2014). Varnostnik pri izvajanju ukrepa drsi z rokami po površini vrhnjih oblačil, lahko pa tudi zahteva izpraznitev žepov. Zasežene predmete, ki jih ni moč imeti na varovanem območju, lahko varnostnik, v kolikor ima za to ustrezne prostore in opremo, zadrži začasno. V kolikor takšnih prostorov ni na prizorišču, se s temi predmeti osebi prepreči vstop na varovano območje.

Slika 4: Pregled.

Vir: (Udovč, Zbirka gradiv za izvajanje NPK Varnostnik/varnostnica, 2011).

4.4.5 Preprečitev vstopa na varovano območje

Na podlagi 50. člena Zakona o zasebnem varovanju (ZZasV-1) sme varnostnik osebi, ki ne upošteva njegovih navodil, preprečiti vstop na varovano območje (slika 3 in 4). Zakon jasno opredeljuje pogoje za uporabo navedenega ukrepa:

- če oseba ne soglaša s površinskim pregledom,
- če se pri površinskem pregledu najdejo predmeti iz četrtega odstavka 49. člena tega zakona,
- če oseba nasprotuje ugotavljanju njene istovetnosti ali istovetnosti ni mogoče ugotoviti,
- če oseba ne upošteva reda na varovanem območju ali javnega reda ali
- če je to potrebno zaradi preprečitve neposrednega ogrožanja ljudi in premoženja na varovanem območju.

Vir: (Zakon o zasebnem varovanju, 17/2011)

Ukrep preprečevanje vstopa se izvaja predvsem iz preventivnih razlogov preprečevanja poškodovanja ali uničenja lastnine. Ukrep izstopa iz varovanega območja se izvaja z namenom zadržanja osebe, ki se jo na podlagi 49. člena obravnava zaradi posedovanja nevarnih predmetov in se jo preda policiji. (Urek, 2014)

Slika 5: Preprečitev vstopa.

Vir: (Površinski pregled oseb s strani zasebnih varnostnikov, 2016)

4.4.6 Zadržanje osebe

Varnostnik sme na varovanem območju zadržati osebo do prihoda policije. Na podlagi šestega odstavka 44. člena tega zakona sme varnostnik uporabljati ukrepe tudi izven varovanega območja. Zadržanje osebe lahko traja največ dve uri. O zadržanju varnostnik takoj obvesti policijo.

Razlogi za zadržanje po 51. členu ZZasV-1:

- če je bila oseba zalotena v okoliščinah, ki kažejo na storitev kaznivega dejanja zaradi katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti,
- če je bila oseba zalotena pri kršitvi javnega reda ali javnega reda na varovanem območju in ne ravna v skladu z ukrepi varnostnika ali s silo ali grožnjo, da bo neposredno uporabila silo, ovira ali preprečuje izvedbo ukrepa varnostniku ali
- če oseba na varovanem območju ali pri izstopu z varovanega območja odkloni preverjanje istovetnosti ali te ni mogoče ugotoviti ali ne soglaša s površinskim pregledom vrhnjih oblačil, notranjosti vozila, tovora in prtljage.

Vir: (Zakon o zasebnem varovanju, 17/2011)

Oseba je bila zalotena na varovanem območju kadar dejanje iz prejšnjega odstavka zazna varnostnik neposredno ali s sistemom tehničnega varovanja ali kadar varnostnika obvesti posameznik, ki je osebo zalotil pri dejanju.

Varnostnik mora zadržano osebo seznanimi z razlogi zadržanja. Postopek zadržanja mora izvesti tako, da prepreči napad nase ali samopoškodovanje osebe. Čas zadržanja se prične šteti od trenutka ko se oseba seznani z razlogi, preneha pa takoj ko se osebo preda policiji. V kolikor je potrebno, lahko za zadržanje varnostnik uporabi tudi fizično silo ali sredstva za vklepanje ali vezanje. (Urek, 2014)

4.4.7 Fizična sila

Varnostnik sme uporabiti fizično silo, če drugače ne more:

- preprečiti osebi neupravičen vstop na varovano območje,
- odstraniti osebe z varovanega območja, če se tam neupravičeno zadržuje,
- preprečiti neposrednega ogrožanja ljudi ali premoženja,
- odvrniti istočasnega protipravnega napada na sebe ali osebo, ki jo varuje, ali
- zadržati osebe do prihoda policije.

Vir: (Zakon o zasebnem varovanju, 17/2011)

Uporaba fizične sile je lahko individualna ali skupinska. Kadar govorimo o uporabi fizične sile, mislimo predvsem na potiskanje, odrivanje, razdvajanje ali prenašanje oseb, strokovne prijeme, pritiske, udarce in mete. Za uporabo fizične sile šteje tudi uporaba ščita za potiskanje. Fizično silo lahko varnostniki uporabijo pri pasivnem in aktivnem upiranju ali za odvrnitev neposrednega napada nanje ali na osebo, ki jo varujejo. Kot pasivno upiranje razlagamo ravnanja, ki so v nasprotju z odredbo varnostnika. Aktivno upiranje je upiranje z orožjem, orodjem in drugimi predmeti, živaljo ali fizično silo. Kot aktivno upiranje lahko razumemo tudi pozivanje ljudi k upiranju upoštevanja navodil in bežanje (Urek, 2014). Za neposredni napad štejemo vsa dejanja napadalca, katerih cilj je telesno poškodovanje ali celo odvzem življenja varnostnika. Napad je lahko z fizično silo, nevarnimi predmeti, strelnim ali hladnim orožjem, osebnim vozilom ...

Pri uporabi fizične sile je potrebna velika mera previdnosti, zakonitosti in strokovnosti. Pri uporabi nikakor ne gre pozabiti na načelo sorazmernosti, varnostnik pa se mora zavedati pomena upoštevanja in zagotavljanja človekovih pravic. Glede na navedeno je nenehno usposabljanje varnostnikov na področju uporabe prijemov za izvajanje fizične sile, velikega pomena.

4.4.8 Vklepanje ali vezanje

Varnostnik sme uporabiti sredstva za vklepanje ali vezanje, če z uporabo fizične sile ne more preprečiti neposrednega ogrožanja ljudi ali premoženja na varovanem območju, odvrniti istočasnega protipravnega napada na sebe ali osebo, ki jo varuje, ali če drugače, zaradi povzročitve kaznivega dejanja oz. kršitve reda ali javnega reda na varovanem območju, ne more zadržati osebe do prihoda policije.

Za vklepanje se lahko uporabi lisice, plastične zatege in druga priročna sredstva kot so pasovi, lepilni trakovi ... Omenjena priročna sredstva se sme uporabiti izjemoma in se jih, v kolikor je to le mogoče, nadomesti z lisicami ali zategami. Za ustrezno uporabo sredstev za vezanje in vklepaje je potrebno poznati tehnične lastnosti predmetov, ki jih uporabljajo. Urek razlaga: »Dandanes na trgu obstaja veliko različnih modelov sredstev za vklepanje in vezanje- lisic. Pomemben dejavnik pri uporabi lisic je poznavanje sistema blokiranja proti samozategovanju. Premočno stisnjene lisice ali druga sredstva za vezanje preprečijo normalen pretok krvi, zaradi česar lahko nastanejo hude poškodbe rok.« (Urek, 2014)

Strokovnost pri uporabi teh sredstev se lahko zagotavlja z nenehnim usposabljanjem varnostnega osebja, ki zagotavlja izurjenost.

Slika 6: Vklepanje.

Vir: (Udovč, Zbirka gradiv za izvajanje NPK Varnostnik/varnostnica, 2011).

4.4.9 Uporaba drugih sredstev

Na spletnih straneh Zbornice za razvoj Slovenskega zasebnega varovanja razlagajo, da lahko varnostnik na posameznih področjih dela (varovanje letališč, jedrskih objektov, igralnic ...), ki so opredeljena z zakonom, uporablja tudi druge ukrepe in sredstva kot so:

- plinski razpršilec,
- službeni pes,
- orožje.

Ob tem razlagajo, da je lahko plinski razpršilec uporabljen le, če ne more drugače odvrniti protipravnega napada na sebe. Službenega psa lahko uporabi v primeru varovanja ljudi in premoženja. Pes mora biti za delo ustrezno usposobljen in, ob nenehni prisotnosti varnostnika, na varovanem območju imeti nagobčnik. Uporablja se ga za zaznavanje prisotnosti oseb in snovi. Strelno orožje lahko uporabi le v skrajnem primeru, ko je ogroženo njegovo življenje in zdravje ali življenje in zdravje ljudi, ki jih varuje.

Navedeni ukrepi so opredeljeni v Zakonu o zasebnem varovanju in Pravilniku o izvajanju Zakona o zasebnem varovanju, saj gre pri navedenih sredstvih za specifično uporabo. Usmeritve za delo policije (MNZ, 2012b) vsebujejo zapis, ki varnostnikom prepoveduje uporabo drugih sredstev na javnih zbiranjih.

V primeru uporabe drugih sredstev v zgoraj navedenih primerih, ki jih določa zakon, mora varnostnik opraviti dodatna usposabljanja in izpopolnjevanja. (Urek, 2014)

Statistika uporabe ukrepov

Tudi v Sloveniji se vse pogostejše srečujemo s problematiko nasilja na različnih športnih prireditvah. Policija v sporočilu za javnost navaja: »Gre za verbalno in fizično nasilje, ki je prisotno predvsem na nogometnih, rokometnih in košarkarskih tekmah, žal tudi že na tekmah mladih. Nujno je, da vsi subjekti, ki lahko kar koli naredijo, prispevajo k zagotavljanju večje stopnje varnosti in zmanjševanju nasilja in huliganstva, ki je povezano s športnimi prireditvami,« pove vodja Sektorja splošne policije v Upravi uniformirane policije Alojz Senčar.« (Ministerstvo za notranje zadeve, 2013)

V prispevku razlagajo, da je še pred nekaj desetletji veljalo pravilo, da je nasilje prisotno na nogometnih tekmah državne lige. V zadnjem času pa se le-to pojavlja na športnih prireditvah na katerih v preteklosti niso zaznali takšnih primerov kršenja javnega reda in miru. Ob tem na

MNZ navajajo: »V zadnjem obdobju športni delavci opozarjajo na pojav nasilja celo na tekmovanjih v najnižjih ligah tekmovanja in tudi v pionirskih selekcijah, pri čemer nasilno izstopajo posamezni starši in sorodniki otrok, ki tekmujejo v teh kategorijah. To kaže tudi na nizko stopnjo športne kulture.« (Ministerstvo za notranje zadeve, 2013)

Na omenjenih prireditvah so zaznali kršitve, ki so se navezovala na:

- vnos in uporabo nevarnih predmetov in pirotehnike,
- izrekanje sovražnega govora in vzpodbujanjem k nestrpnosti (zmerjanje, psovke, grožnje, transparenti),
- vandalizem (uničevanjem infrastrukture, razbijanjem in zažiganjem inventarja),
- fizično nasilje (tudi napadi na reditelje, varnostnike in policiste),
- prihod navijačev pod vplivom alkohola,
- nespoštovanje reda in navodil organizatorja in policije.

V poročilu policija navaja, da je bilo ob že zgoraj navedenem na športnih prireditvah, s strani obiskovalcev, storjeno še:

- 30 kršitev Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih,
- 5 kršitev Zakona o orožju,
- 4 kršitve Zakona o osebni izkaznici,
- 1 kršitev Zakona o zaščiti živali,
- 1 kršitev Zakona o zasebnem varovanju,
- 3 kršitve Zakona o tujcih,
- 14 kršitev Zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami.

Ob tem na MNZ razlagajo: »V obdobju 2009-2012 (podatki za leto 2008 zaradi drugačne metodologije niso primerljivi) so policisti varovali ali intervenirali na 100 športnih prireditvah, kjer so zoper 203 osebe uporabili 305 prisilnih sredstev. Največkrat je bilo to pri varovanju nogometnih tekem in izrazito na račun spopada navijaških skupin. Najpogosteje uporabljena prisilna sredstva so bila fizična oz. telesna sila in palica (za odiranje, potiskanje in razdvajanje, tudi za udarjanje).« (Ministerstvo za notranje zadeve, 2013)

V poročilu za javnost policija navaja podatke kršitev javnega reda in miru na športnih prireditvah: »Statistika kaže, da se je v letih 2008-2012 na športnih prireditvah zgodilo skupaj 548 kršitev različnih predpisov. Največ kršitev je bilo po Zakona o varstvu javnega reda in miru (320) in po Zakonu o javnih zbiranjih (170), predvsem gre za nasilno in drzno ter nedostojno vedenje (po 6. in 7. člen ZVJRM) in za prinašanje nevarnih predmetov.« (Ministerstvo za notranje zadeve, 2013)

Strokovnjaki opozarjajo na večjo povezanost policije z varnostnimi organi na športnih prireditvah in s tem povezano vpletenost varnostnikov v izvajanje ukrepov za zagotavljanje javnega reda in miru. Po navedbah avtorja besedila je bilo v letu 2011 s strani zasebnih varnostnih podjetij uporabljenih 4.643 ukrepov (vir ZRSZV). V 820 primerih so varnostniki uporabili fizično silo, v 174 primerih pa sredstva za vezanje in vklepanje. V večini primerov, 3.649, so uporabili ukrep zadržanja osebe. Podatki za leto 2013 razkrivajo, da je bilo uporabljenih 4.466 ukrepov. Od tega je bilo 3.539 primerov zadržanja osebe, 845 uporab fizične sile in 82 primerov uporabe sredstev za vezanje in vklepanje. (Urek, 2014)

Primerjava dobljenih podatkov kaže na manjše število uporabljenih ukrepov, kar bi morda lahko pripisali tudi usposobljenosti varnostnikov in njihovi sposobnosti preprečevanja kaznivih dejanj s pomočjo milejših ukrepov, ki v poročilu niso zavedeni.

5 OCENA STOPNJE TVEGANJA

Ocena stopnje tveganja je predpogoj za ustrezno načrtovanje varovanja in njegovo izvajanje. Poznamo dejansko, potencialno in prikrito ogroženost, pri čemer je dejanska ogroženost povezana z delovnimi in naravnimi nesrečami, potencialna pa se navezuje na možnosti za že navedene nesreče. Prikrito ogroženost je težko zaznati, saj so razlogi in pogoji za to skriti. Slednjo je tako tudi težje preprečevati. Za odkrivanje so potrebne obsežne analize in ocene ter ustrezen strokovni nadzor. (Čas, 2006)

Čas razlaga, da je za izdelavo realne ocene tveganja potrebno:

- opraviti temeljit pregled gospodarske družbe oziroma druge organizacije, ki vsebuje pregled vseh objektov z okolico, pregled dislociranih enot gospodarske družbe pregled prostorov, dohodov do objektov in drugo,
- ob pregledu prepoznati objektivne nevarnosti v notranjem in zunanjem okolju gospodarske družbe ter v proizvodnih, poslovnih in logističnih procesih,
- opraviti razgovore od top menedžmenta gospodarske družbe do izvedbenega varnostnega menedžmenta in menedžmenta, ki se ukvarja s poslovno-varnostnimi tveganji,
- pregledati obstoječe varnostne načrte, varnostna navodila in navodila varnostnikov, protokole in druge notranje akte gospodarske družbe, ki se dotikajo varnostnih in z njimi povezanih vprašanj,
- pregledati vsa poročila in drugo dokumentacijo, ki je v neposredni ali posredni povezavi z varnostnimi vprašanji v gospodarski družbi ter poročila, ki se nanašajo na delo in nadzor nad delom zasebnovarnostne službe, ki izvaja zasebnovarnostne storitve v gospodarski družbi.

Vir: (Čas, 2006)

6 NAČRT VAROVANJA

6.1 Izdelava načrta varovanja

Za izdelavo načrta varovanja je potrebna ocena stopnje ogroženosti. Izdelava načrta varovanja zajema:

- dolžnosti varnostnikov ter rediteljev,
- evakuacijske načrt,
- predvsem pa naloge in
- opis objekta

Izdelava načrta varovanja se naredi pred izvedbo varovanja, vsak načrt varovanja se dodatno preveri ter pregleda, v primeru odkrite napake ali pomanjkljivosti se more narediti nov načrt varovanja.

Za prireditev Evropsko mladinsko prvenstvo v judu v Mariboru sta izdelala načrt varovanja vodja varovanja in organizator evropskega prvenstva. Načrt varovanja je poslovna tajnost, zato o samem načrtu v procesu načrtovanja prireditve ne morem podati podrobnih podatkov. V nalogi bom opisal zgolj segmente, ki niso ključnega pomena za izvajanje varovanja na prireditvi. Vsebina načrta se lahko razkrije šele po zaključku prireditve.

6.1.1 Opis objekta

Opis objekta more biti narejen podrobno, brez pomanjkljivosti in mora zajemati natančen opis celotnega objekta ter njegove okolice. V opis objekta spadata makrolokacija ter mikrolokacija, ki nam opisujeta objekt z različnih zornih kotov. Pri opisu objekta mora biti posebej zapisan namen posameznih prostorov ter osebe, ki imajo v času varovanja dostop.

Zaradi varovanja podatkov v času načrtovanja in izvajanja varovanja na prireditvi, bom v nadaljevanju prikazal le del načrtovanja izdelave varnostnega načrta, ki nastaja za potrebe prireditve.

Prvenstvo v judu se bo odvijalo v športnem objektu Lukna. Objekt se nahaja v središču mesta Maribor v neposredni bližini Ljudskega vrta. Sosednje stavbe varovanega objekta so:

- stadion Ljudski vrt,

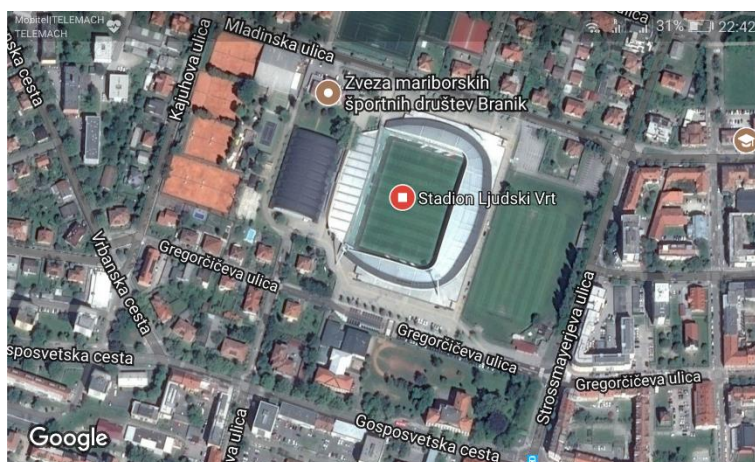
- stavba zveze mariborskih športnih društev Branik,
- teniška igrišča teniškega kluba Branik in
- stanovanjske hiše.

Glavne prometne ulice in ceste, ki so v bližini športne dvorane:

- Kajuhova ulica,
- Gregorčičeva ulica,
- Strossmayerjeva ulica,
- Gosposvetska cesta in
- Vrbanska cesta.

Ulici po katerih je možen neposredni dostop do športne dvorane in intervencijska pot za intervencijska vozila:

- Mladinska ulica in
- Prežihova ulica.

Slika 7: Stadion z okolico.

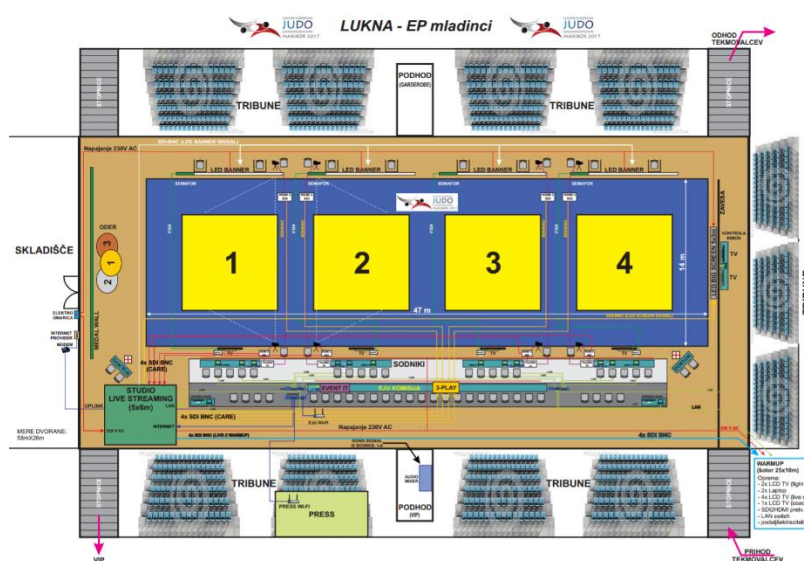
Vir: (<https://www.google.si/maps/@46.5626878,15.6401018,418m/data=!3m1!1e3?hl=sl&authuser=0>).

Notranjost objekta:

- površina igrišča meri 1.525 m² (58 x 26,30 m),
- višina dvorane je približno 14 m,
- kapaciteta tribun je približno 2100 sedežev, v primeru velikih prireditvah je možnost dodatnih 500 sedežev.

Na spletni strani Športni objekti Maribor razlagajo, da je dvorano možno pregraditi na dve, štiri ali šest igrišč namenjenih odbojki, badmintonu, namiznemu tenisu ali površinam za borilne športe. Dvorana ima osem garderob in prostore za uradne osebe na tekmovanjih, doping kontrolo, novinarje in televizijske prenose. (Športni objekti, b.d.)

Dvorana ima štiri vhode in izhode za gledalce v vse smeri, dodaten vhod in izhod skozi Tribuna bar na vzhodu ter dva podhoda oziroma vhoda in izhoda iz igrišča na zahod in vzhod športne dvorane.

Slika 8: Izhodišča varovanja EP JZS.

Vir: (Udovč, Načrt varovanja, 2017).

6.1.2 Evakuacijski načrt

Evakuacijski načrt more biti narejen brez napak ali pomanjkljivosti. Zapisane morajo biti točne evakuacijske poti, po katerih je možen dostop do objekta intervencijskim vozilom, ter točne evakuacijske poti, ki vodijo izven objekta v primeru evakuacije. V evakuacijskem načrtu morajo biti napisane naloge in dolžnosti varnostnega osebja ter rediteljev, prav tako morajo biti zapisani določeni ukrepi ter navodila, po katerih se je po potrebi treba ravnati.

Organizator prvenstva bo na prireditvi uporabil že izdelan evakuacijski načrt, ki je bil narejen za športno dvorano Lukna.

Evakuacijska pot je, v primeru evakuacije, označena z evakuacijskimi znaki zelene barve. Obiskovalci, tekmovalci, spremljevalci, sodniki ter ostalo osebje se bo evakuiralo po označenih poteh, uporabili bodo vse evakuacijske izhode, ki so na objektu. V primeru evakuacije bodo

ljudi izven objekta usmerjali varnostniki in jih napotili k označenemu zbirnemu mestu, ki je zunaj objekta. Varnostno osebje bo intervencijskim vozilom po intervencijski poti omogočilo lažji dostop do objekta.

Za evakuacijske poti bomo uporabili poti, ki so zapisane v evakuacijskem načrtu, ki je izdelan za športno dvorano.

6.1.3 Naloge varnostnikov

Varnostniki bodo pri varovanju prireditve uporabljali naslednje ukrepe:

- opozorilo,
- ustno odredbo,
- ugotavljanje istovetnosti oseb,
- površinski pregled vrhnjih oblačil, prtljage, vozila in tovora,
- preprečitev vstopa na varovano območje.

V primeru nujnih potreb tudi fizično silo, zadržanje osebe in sredstva za vklepanje in vezanje.

6.1.4 Naloge rediteljev

Reditelj, kot soudeleženec v procesu varovanja na javni prireditvi, skrbi za red na varovanem območju in varnost vseh prisotnih. Zakon o javnih zbiranjih v 24. členu navaja: »Reditelj je lahko le državljan Republike Slovenije, ki je star najmanj 18 let in ima ustrezne psihofizične sposobnosti za opravljanje nalog reditelja glede na značaj shoda oziroma prireditve. Reditelj mora biti s posebnim telovnikom ali trakom ali kako drugače na obleki vidno označen z napisom »reditelj«. Reditelj ne sme biti oborožen ali uporabljati drugih prisilnih sredstev.« (Zakon o javnih zbiranjih, 64/2011)

Glede na navedeno je reditelj oseba, ki na podlagi 25. člena omenjenega zakona skrbi predvsem za:

- red na shodu oziroma prireditvi,
- preprečitev dostopa osebi, ki bi želela na shod oziroma prireditev prinesiti predmete oziroma snovi iz tretjega odstavka 23. člena tega zakona,

- preprečitev dostopa osebi, ki je vidno pod vplivom alkohola in je pričakovati, da bo v takšnem stanju kršila red.

Vir: (Zakon o javnih zbiranjih, 64/2011)

V okviru svojih nalog in za doseganje zelenih rezultatov varovanja reditelj udeležence usmerja, obvešča, opozarja, izreka prepovedi ter s fizično ali mehansko oviro prepreči dostop na prireditveni prostor. Zakon tudi navaja (prav tam): »Kadar je za izvrševanje naloge iz druge alineje prejšnjega odstavka tega člena to nujno potrebno, lahko reditelj pri vstopu na prireditveni prostor površinsko pregleda osebno prtljago udeleženca, če udeleženec s tem soglaša.«

Reditelj o svojem delovanju, predvsem pa o uporabi ukrepov na varovanem območju, obvešča vodjo rediteljev, ki informacije posreduje vodji varovanja prireditve.

7 SODELOVANJE Z INTERVENCIJSKIMI SLUŽBAMI

Sodelovanje intervencijskih služb na prireditvah, kjer se zadržuje večje število ljudi, je neizogibno. Na športnih prireditvah je še posebej pomembno sodelovanje z ekipo prve pomoči, ki morebitnim poškodovanim športnikom in drugim obiskovalcem prireditve zagotavlja zdravstveno oskrbo na samem prizorišču dogajanja.

7.1 Reševalci

Sodelovanje intervencijskih služb s področja zdravstva na športnih in drugih javnih prireditvah opredeljuje *Pravilnik o službi nujne medicinske pomoči*. Ministrstvo za zdravje na svojih spletnih straneh objavlja seznam pravnih oseb, ki imajo dovoljenje za izvajanje zdravstvenega varstva na javnih prireditvah, obenem pa navajajo: »Ministrstvo za zdravje je preko Ministrstva za notranje zadeve obvestilo vse upravne enote in Policijo, da s 1. novembrom 2016 ne bomo več izdajali dovoljenj za izvajanje zdravstvenega varstva na prireditvah za fizične osebe, in sicer za nezahtevne prireditve tipa A in B.« (Pravilnik o službi nujne medicinske pomoči, 81/2015). V nadaljevanju razlagajo, da se za omenjene tipe prireditev ob najavi le-te na upravno enoto sporoči ime izvajalca zdravstvenega varstva in predloži dokazila o njegovi usposobljenosti, ki ne smejo biti starejša od petih let. Slednje opredeljuje Pravilnik o službi nujne medicinske pomoči (Pravilnik o službi nujne medicinske pomoči, 81/2015). V primeru kvalificiranega zdravstvenega delavca, po tem pravilniku, zadostuje predložitev potrdila o zaključenem izobraževanju ali opravljenem strokovnem izpitu.

Novi Pravilnik o službi nujne medicinske pomoči (Pravilnik o službi nujne medicinske pomoči, 81/2015), ki je začel veljati z dnem 14. 11. 2015, opredeljuje tudi enotno ureditev zdravstvenega varstva na prireditvah.

V Pravilniku so določeni ključni kriteriji za razvrščanje tipa prireditve glede na:

- velikost prireditve,
- ogroženosti z vidika zdravja in
- potreb po vrsti zdravstvene ekipe.

Zdravstveno varstvo na prireditvah se ureja s pisnim dogovorom med organizatorjem prireditve in izvajalcem zdravstvenega varstva, ki izpolnjuje pogoje za izvajanje zdravstvene dejavnosti in pogoje, določene s Pravilnikom.

Dovoljenje za izvajanje zdravstvenega varstva na prireditvah izda Ministrstvo za zdravje. Zaradi specifičnosti tekmovanja, ki že na manjših prireditvah zahteva prisotnost zdravstvenega osebja, bomo posebno pozornost namenili načrtovanju sodelovanja s službami nujne medicinske pomoči. Na tekmovanju bosta nenehno prisotna dva zdravnika (dr. med.) in ekipa nujne medicinske pomoči z vozilom, ki jo bo zagotovila Slovenska vojska.

7.2 Policija

Delo varnostnika na javnih prireditvah postaja zahtevnejše, kar potrjuje tudi nujnost prisotnosti policije na posameznih športnih prireditvah.

Vloga policije se na prireditvi prične že v obdobju načrtovanja in prijave dogodka ter nadaljuje v času zbiranja ljudi na prireditvenem prostoru, torej pred samim pričetkom prireditve. Policisti lahko, na podlagi ocene prevelikega števila ljudi na prireditvenem prostoru, od vodje zahtevajo preprečitev nadaljnjega vstopa obiskovalcem oziroma zmanjšanje števila ljudi na varovanem območju. (Burilov, 2011)

Po uradni dolžnosti policija sodeluje na velikih športnih mednarodnih prireditvah in vzdržuje javni red in mir. Slednje je zapisano v 29. členu Zakona o javnih zbiranjih. (Zakon o javnih zbiranjih, 64/2011)

Ministrstvo za notranje zadeve na svojih spletnih straneh v sporočilu za javnost navaja: »Zakon o nalogah in pooblastilih policije določa 29 policijskih pooblastil, med katerimi sta nova tudi prepoved udeležbe na športnih prireditvah (62. člen) in prekinitev potovanja na športno prireditev (63. člen) (MNZ, 2013).« (Ministerstvo za notranje zadeve, 2013)

Za namen povečanja učinkovitosti policistov, so le-ti podali ustreznemu ministrstvu predloge za izboljšanje in spremembo obstoječe zakonodaje.

V omenjenem poročilu obenem razlagajo tudi: »Ministrstvo za notranje zadeve je predloge policije upoštevalo pri pripravi nove policijske zakonodaje. Poleg tega je policija aktivno sodelovala in še sodeluje z različnimi športnimi panožnimi zvezami, predvsem Nogometno zvezo Slovenije, Združenjem nogometnih prvoligašev, Rokometno zvezo Slovenije in s posameznimi športnimi klubi ter organiziranimi navijaškimi skupinami.« (Ministerstvo za notranje zadeve, 2013)

Problematika zagotavljanja varnosti na športnih prireditvah je usmerjena predvsem v navijaške skupine. V poročilu o tem navajajo: »Dr. Žaberl je še dejal, da se na ministrstvu in v policiji "zavedamo, da zgolj z represijo ne bo mogoče urediti kulturnega navijaštva. Policija bo izgretnike odstranila, preventivne aktivnosti pa se morajo graditi povsod drugje. Na ta način bomo dosegli kulturno navijanje na naših športnih prireditvah.« (Ministerstvo za notranje zadeve, 2013)

Policija ob tem tudi poudarja (prav tam): »Do vsakršnega nasilja in izražanja nestrpnosti velja t. i. ničelna toleranca!«

Za zagotavljanje varnosti na prireditvenem prostoru sodelujejo varnostne službe in policija. Na podlagi 57. člena (Zakon o zasebnem varovanju, 17/2011), ki opisuje oceno uporabe ukrepov varnostnika in poročanje, je opredeljeno tudi njihovo sodelovanje. Slednje se nanaša na obveščanje policije o uporabi ukrepov fizične sile (pisno obveščanje o uporabi ukrepov v 48 urah). Poročilo pripravi varnostni manager. Policija v okviru svojih pristojnosti prouči poročilo o uporabi ukrepov varnostnika in v primeru neupravičene uporabe ustrezno ukrepa.

7.3 Gasilci

V kolikor se organizira prireditev na kateri obstaja možnost izbruha požara, je po Zakonu o varstvu pred požarom obvezno tudi sodelovanje z gasilci (Zakon o varstvu pred požarom, 3/2007, 9/2011 in 83/2012). Prireditelji morajo organizirati požarno stražo, ki jo zagotavljajo gasilci in tako zagotoviti varnost na prireditvenem prostoru.

8 PREDSTAVITEV IN ANALIZA REZULTATOV INTERVJUJEV TER INTERPRETACIJA RAZISKAVE

8.1 Predstavitev intervjuja z vodjo varovanja

1. Kako ste vi videli potek varovanja EP oziroma ali ste videli kakšne pomanjkljivosti?

Varovanje EP je potekalo skladno z načrtom varovanja. Tako reditelji, ki so delo opravljali volontersko, kot profesionalni varnostniki so naloge opravili strokovno in profesionalno, kot sem od obojih tudi pričakoval. Čeprav je na tovrstnih športnih prireditvah, kjer ni organiziranih navijačev in ni velikega števila gledalcev, stopnja ogroženosti udeležencev nizka, se vedno lahko pričakuje incident ali kršitev javnega reda, pa tudi manjša kazniva dejanja niso izvzeta. Tokrat je vse teklo gladko.

2. Kdo je sodeloval pri varovanju EP v Mariboru?

Pri varovanju so sodelovali reditelji – volonterji, in varnostniki zasebne varnostne službe. Kot del varovanja smo vzeli tudi zagotavljanje medicinske pomoči tekmovalcem in imeli dva zdravnika ter vozilo za nujne medicinske prevoze z ekipo. Ker na prireditvi ni bilo uporabe odprtega ognja, smo požarno varovanje opravljali le z reditelji in varnostniki.

3. Kako ocenjujete opravljeno delo varnostnikov?

Opravljanje delo varnostnikov ocenjujem kot strokovno in profesionalno. Ker stvari nikoli ne tečejo povsem po zastavljenih načrtih in je del varovanja potrebno vedno prilagajati nepredvidljivim novim okoliščinam ali naročilom organizatorja, sem vesel, da smo lahko vse potrebe po spremembah varovanja rešili hitro in učinkovito. Tako vodja kot varnostniki so bili kooperativni za spremembe, zato jim gredo vse pohvale.

4. Kakšno je vaše mnenje o delu rediteljev?

Reditelji – volonterji, so bili večinoma mladi in sposobni fantje, ki so to delo opravljali že večkrat. Med njimi je bil tudi starejši judoist, ki je še aktivni policist. To je imelo še posebno težo, saj smo imeli med seboj strokovnjaka s policijskega področja. Kot vodja rediteljev in varovanja ocenjujem, da so vsi sodelujoči reditelji svoje naloge opravili odlično in je bilo z njimi lepo sodelovati. Predvsem me veseli, da je vsak opravljal svoje naloge na določenem delovnem mestu in ga ni zanimala tekma ali druženje s tekmovalci. To je namreč glavna težava pri delu z reditelji volonterji pa tudi profesionalnimi varnostniki.

5. Ali je prišlo do kakšnih incidentov?

Na srečo tokrat ne. Glavna zahvala gre vsem, ki so skrbeli za varnost in red med prvenstvom ter tudi drugim službam organizatorja, ki so svoje delo opravili vrhunsko.

8.2 Predstavitev intervjuja z naročnikom oziroma organizatorjem prvenstva

1. Kako ocenjujete potek organizacije?

Potek organizacije ocenjujem kot vrhunski. Zelo dobrodošlo je dejstvo, da smo pravočasno pričeli z aktivnostmi. V bistvu že več kot leto dni pripravljamo prireditve. Do konca junija smo imeli dogovorjene vse glavne dele organizacije, tako bi lahko začeli s prvenstvom tudi prej. Čez poletje, v času dopustov, so se zadeve umirile, v zadnjem času pa se nastavljene naloge izpolnjujejo.

Seveda na koncu priprave naletimo na nekatere nepredvidene težave kot je velik športni dogodek v istem tednu, na isti lokaciji, vendar smo ob dobri pripravljenosti uskladili vsa pripravljala dela.

2. Kako ste zadovoljni z izvedbo varovanja?

Z izvedbo varovanja smo zadovoljni. V kombinaciji službe za varovanje in reditelji so akterji izpeljali nalogo profesionalno, za kar se jim zahvaljujemo. Športna dvorana Lukna je izredno zahtevna za organizacijo tovrstnih prireditev, saj se morajo mnoge poti uradnih oseb na nekaterih mestih križati, zato je bila vloga rediteljev na sami prireditvi toliko večja.

3. Koliko je bilo nastopajočih na letošnjem EP v Mariboru?

Na Evropskem prvenstvu v Judu za mladinke in mladince je letos nastopilo 418 športnic in športnikov iz enainštiridesetih držav.

4. Kako ocenjujete potek EP z vidika zagotavljanja javnega reda in miru?

Na prireditvi ni bilo nobenega izjemnega dogodka ali izgrede, zato iz tega vidika EP ocenjujemo pozitivno.

5. Kakšni so bili odzivi reprezentanc glede organizacije EP?

Odzivi reprezentanc so bili izjemni. Prvenstvo je potekalo tekoče. Ni bilo logističnih zapletov pri prevozi, sam dogodek pa je bil pripravljen vrhunsko. Ko k temu dodamo še gostoljubnost in lepote mesta Maribora, se mozaik sestavi v celoto. Pravijo, da se še vrnejo v naše mesto.

8.3 Analiza intervjujev

Ocena poteka prireditve in varovanja

Vodja varovanja je ocenil, da je varovanje potekalo v skladu z načrtom ter da so vsi, ki so sodelovali pri izvedbi, svoje delo opravili strokovno. Vodja varovanja ob navedbah ocene ogroženosti, ki je za omenjeno prireditev označena kot nizka, navaja, da posamezni incidenti in kršenje javnega reda tudi v takih primerih niso izvzeti.

Organizator ob tem ocenjuje, da je izjemnim dosežkom pri izvedbi organizacije tekmovanja pripomoglo pravočasno načrtovanje aktivnosti. Kljub izvedbi dveh velikih dogodkov na isti lokaciji in v istem časovnem obdobju, so sodelujoči uspeli uskladiti vse aktivnosti in izpeljati prireditev (na stadionu se je odvijala tudi nogometna tekma lige prvakov). Naročnik ob tem poudarja, da so z izvedbo varovanja zadovoljni, saj je le-to bilo izvedeno profesionalno ter ob tem navaja: »Športna dvorana Lukna je izredno zahtevna za organizacijo tovrstnih prireditev, saj se morajo mnoge poti uradnih oseb na nekaterih mestih križati, zato je bila vloga rediteljev na sami prireditvi toliko večja.«

Ob tem vodja varovanja razlaga, da se je pri izvedbi varovanja potrebno nenehno prilagajati nastalim situacijam ter naročilom organizatorja in da so varnostniki delo opravili profesionalno, za kar jih še posebej pohvali.

Delo rediteljev

Vodja varovanja razlaga, da so bili reditelji predvsem mladi, za to delo usposobljeni fantje, ki so sodelovali volontersko. Z njimi je sodeloval starejši judoist, še aktivni policist, ki je doprinesel svoj delež k strokovnosti delovanja. Naloge so opravljali profesionalno, kar se je videlo predvsem na njihovi odzivnosti. Vodja varovanja izpostavi pomemben podatek in pove, da se pri delu le-ti niso osredotočali na tekmo in druženje s tekmovalci, temveč na naloge, ki so jim bile zadane.

Nastopajoči in njihov odziv na izvedbo prvenstva

Organizator pove, da je bilo na prireditvi 418 športnic in športnikov iz 41 držav in poudari: »Odzivi reprezentanc so izjemni. Prvenstvo je potekalo tekoče. Ni bilo logističnih zapletov pri prevozi, sam dogodek pa je bil pripravljen vrhunsko. Ko k temu dodamo še gostoljubnost in lepote mesta Maribora, se mozaik sestavi v celoto. Pravijo, da se še vrnejo v naše mesto.«

Tako organizator kot vodja varovanja sta izvedbo varovanja označila kot pozitivno, za kar gre velika zahvala vsem, ki so skrbeli za varnost na prireditvi in po mnenju sodelujočih v intervjujih, svoje delo vrhunsko opravili. Mnenju se, kot eden izmed sodelujočih, pridružujem tudi sam.

Odziv javnosti na izvedbo prvenstva

Izvedbo športne prireditve so kot pozitivno in kvalitetno označili tudi izvajalci varovanja, naročniki varovanja oziroma organizatorji prireditve, sodelujoči in mediji, ki so zapisali: »Organizatorji so zaradi živega prizorišča prejeli pohvale. Njihovo delo je pozitivno ocenil tudi predsednik evropske judo zveze Sergej Solovejčik, ki je s podpredsednikom slovenske vlade Dejanom Židanom uradno odprl prvenstvo: "Čeprav je za nami šele prvi dan tridnevnega prvenstva, že lahko ugotovim, da je bilo v Sloveniji, ki je dežela juda, zopet opravljeno dobro delo.« (Bauman, 2017)

8.4 Interpretacija raziskave

Načrtovanje varovanja večje prireditve zahteva smiselno ter sistematično izvajanje vseh aktivnosti, ki vplivajo na potek in izvedbe prireditve. Poznavanje zakonodaje je temelj načrtovanja varovanja in osnovno izhodišče za zagotavljanje varnosti vseh sodelujočih. Seveda je uspeh odvisen tudi od usposobljenosti osebja in sposobnosti vodenja in usmerjanja njihovega delovanja. Za slednje je pomembno predvsem ustrezno izbiranje vodje varovanja ter njegovih veščin pri usklajevanju interesov naročnika z zakonskimi določili.

Na podlagi zbranih podatkov pridobljenih intervjujev ter obstoječe zakonodaje lahko trdim, da je postavljena teza s trditvijo: »Za zagotavljanje učinkovitega varovanja javne prireditve so odgovorni organizatorji, vodja varovanja, varnostniki in reditelji,« potrjena. Naloge organizatorja, vodje varovanja in ostalih sodelujočih za področje zagotavljanja javnega reda in miru se prepletajo tako v fazi načrtovanja kot v fazi izvedbe prireditve.

Po preučevanju zakonskih izhodišč ter na podlagi navodil, ki so jih varnostniki prejeli pri načrtovanju varovanja prireditve oziroma pri pripravi na delo lahko trdim, da je hipoteza H1: Zakonodaja jasno določa uporabo varnostnih ukrepov varnostnika in ga omejuje v njihovi uporabi, potrjena.

Prav tako lahko na podlagi sodelovanja pri pripravi varnostnega načrta ter predelanih teoretičnih osnov trdim, da je hipoteza H2: Vodja varovanja z oblikovanjem varnostnega načrta vpliva na zagotavljanje varnosti in kvalitete izvedbe varovanja, potrjena.

Glede na rezultate analize dobljenih intervjujev lahko trdim, da je hipoteza H3: Zadovoljstvo naročnika je odvisno od kvalitete načrtovanja in izvedbe varovanja na prireditvi, potrjena.

9 SKLEP

Kot soudeleženec v procesu načrtovanja in organiziranja večje športne prireditve sem se soočil s problematiko in odgovornostjo pri izvedbi tovrstnih dogodkov ter le-to predstavil v svojem diplomskem delu. Kot aktivni udeleženec priprave prireditve sem imel možnost vpogled v dogajanje, ki sicer ostaja skrito vsem, ki se srečanja udeležijo zgolj v izvedbenem delu. Ob tem sem imel možnost spoznati, da proces načrtovanja ne temelji zgolj na ideji za izvedbo, temveč je sistematično in natančno načrtovan potek, ki temelji na obstoječi zakonodaji.

V procesu izdelave diplomskega dela sem tako pregledal zakonodajo, ki opredeljuje izvedbo večjih športnih prireditev in delovanje vseh sodelujočih, odgovornih za varnost prisotnih udeležencev. V sodelovanju z vodjo varovanja in organizatorjem prireditve sem izdelal oceno stopnje ogroženosti ter na podlagi tega načrt varovanja prireditve z načrtom evakuacije. V diplomskem delu sem predstavil sodelovanje z intervencijskimi službami in podrobneje opisal ukrepe varnostnikov. Ob tem sem ugotovil, da je za uspešno izvajanje dela varnostnikov in redarjev potrebno dobro poznavanje zakonodaje ter kvalitetno usposabljanje vseh, ki se aktivno vključujejo v takšne procese dela.

Zadovoljstvo udeležencev prireditve in organizatorjev je torej odvisno tudi od usposobljenosti ljudi, ki so vpleteni v proces varovanja. Delovanje slednjih je na množični prireditvi vidno in je ključnega pomena pri izdelavi ocene o uspešnosti izvedbe, tako s strani organizatorja kot s strani javnosti.

V drugem delu diplomskega dela sem izvedel intervjuje z vodjo varovanja in naročnikom oziroma organizatorjem prireditve ter tako potrdil zastavljene hipoteze in domneve. Omenjena sogovornika sta bila s potekom prireditve izjemno zadovoljna. Ob tem sem prišel do ugotovitve, da je uspešno zaključena prireditev, na kateri sodeluje veliko število ljudi, za organizatorje in izvajalce varovanja potrditev njihovih sposobnosti in ustreznosti načrtovanja.

Prav tako je ob izvedbi analize uspešnosti izvajanja večje športne prireditve izredno pomembno tudi mnenje javnosti, ki proces izvajanja opazuje z druge perspektive, kot vsi, ki so v dogajanje aktivno vpleteni. Seveda ob tem nikakor ne gre prezreti dejstva, da so mediji izvedbo Evropskega mladinskega prvenstva v judu 2017, ocenili kot kvalitetno. Slednje je za udeležence v procesu načrtovanja in izvajanja velika pohvala ter potrditev o usposobljenosti za izvedbo tako obsežnih in zahtevnih nalog.

V procesu pisanja diplomskega dela sem ugotovil, da je prireditev uspela predvsem zaradi dobrega medsebojnega sodelovanja med organizatorjem ter vodjo varovanja, ki imata veliko

zaslug, da je bilo prireditve v danih pogojih sploh mogoče izvesti. Prav tako prireditve ne bi mogli izpeljati brez kvalitetno usposobljenega osebja, ki je na prireditvi pomagalo predvsem z vidika varovanja in zagotavljanja reda na prizorišču. Za izvedbo prireditve zakonodaja jasno predvideva in zahteva načrtovanje varovanja in izvedbo same prireditve. V kolikor se ne bi držali zahtev, ki jih predvideva zakon oziroma ne bi izpolnjevali pogojev, ki so navedeni v zakonu o organiziranju javne prireditve, le-te ne bi smeli izvesti. V diplomskem delu sem dosegel vse cilje, ki sem si jih zadal v samem začetku izdelave naloge. Skozi diplomsko delo sem potrdil vse zastavljene hipoteze.

V raziskovalnem delu diplomskega dela sem, s pomočjo teoretičnih izhodišč, potrdil trditev, da so za zagotavljanje učinkovitosti varovanja javne prireditve odgovorni tako organizatorji kot vodje varovanja, varnostniki in reditelji. Skozi diplomsko delo sem potrdil vse zastavljene hipoteze. Pri tem sem ugotovil, da zakonodaja določa uporabo varnostnih ukrepov, kar vpliva na korektnost delovanja vseh, ki so vključeni v proces varovanja športne prireditve. Potrditev druge hipoteze kaže na pomen usposobljenosti vodij varovanja, saj s svojim delovanjem vplivajo na zagotavljanje varnosti udeležencev množičnih prireditev. Kot zadnje, a vendar izredno pomembno dejstvo, je potrditev tretje hipoteze. Le-ta nakazuje soodvisnost kvalitete načrtovanja in izvajanja varovanja prireditve z zadovoljstvom naročnikov, ki se navzven odraža tudi z zadovoljstvom ostalih sodelujočih. Pri tem mislim predvsem zadovoljstvo tekmovalcev in trenerjev, obiskovalcev ter, na tovrstnih prireditvah, prisotnih številnih mednarodnih medijev.

Po vseh pomembnih, že zapisanih dognanjih, lahko trdim, da je pisanje diplomskega dela na podlagi aktivnega sodelovanja pri izvajanju varovanja večje športne prireditve, ob pridobivanju podatkov, namenjenih raziskovalnemu delu, tudi neprecenljiva izkušnja in potrditev pridobljenih znanj v procesu usposabljanja.

10 VIRI, LITERATURA

- Ba., P. (17. 9 2012). *Dobro je vedeti: dolžnosti in ukrepi varnostnikov*. Pridobljeno iz Delo.si: <http://www.delo.si/novice/kronika/dobro-je-vedeti-dolznosti-in-ukrepi-varnostnikov.html>
- Bauman, B. (15. 9 2017). *Judo v Mariboru: Prvi dan prinesel razočaranje*. Pridobljeno iz Večer: <https://www.vecer.com/judo-v-mariboru-prvi-dan-prinesel-razocaranje-6310396>
- Burilov, M. (2011). *Vse o organizaciji javnih prireditev- vloga policije pri javnih zbiranjih*. Pridobljeno iz www.zdruzenjeobcin.si: www.zdruzenjeobcin.si/e.../Organizacija%20javnih%20prireditev_3_%209.5.2011.pp
- Consulta. (b.d.). *Obvezno organizatorja javne prireditve oziroma javnega shoda*. Pridobljeno iz Consulta.si: <http://www.consulta.si/novice/821>
- Čas, T. (2006). *Zasebno varovanje za uporabnike varnostnih storite*. Radlje: Atelje Kresnik.
- Dobro je vedeti dolžnosti in ukrepi varnostnikov*. (2012). Pridobljeno iz Delo.si: iz spletnega mesta <http://www.delo.si/novice/kronika/dobro-je-vedeti-dolznosti-in-ukrepi-varnostnikov.html>.
- Drolec, M. (20. 6 2008). *Varovanje javnih zbiranj*. Pridobljeno iz IUS-INFO: <http://www.iusinfo.si/DnevneVsebine/Aktualno.aspx?id=35852>
- Gostiša, I. (2003/2004). *Varnost na javnih prireditvah*. Pridobljeno iz Ujma: <http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2004/varnost.pdf>
- <https://www.google.si/maps/@46.5626878,15.6401018,418m/data=!3m1!1e3?hl=sl&authuser=0>. (brez datuma). Pridobljeno iz Google maps.: pridobljeno iz spletnega mesta <https://www.google.si/maps/@46.5626878,15.6401018,418m/data=!3m1!1e3?hl=sl&authuser=0>
- Javni shodi in javne prireditve*. (2017). Pridobljeno iz Ministerstvo za notranje zadeve: iz spletnega mesta http://www.mnz.gov.si/si/mnz_zasvas/drustva_ustanove_shodi_prireditve/javni_shodi_in_javne_prireditve/
- Kovačič, A. (1. 8 2015). *Interni nadzor in nadzor naročnikov zasebnega varovanja nad delom varnostnih služb*. Pridobljeno iz Varensvet.si: <http://www.varensvet.si/interni-nadzor-in-nadzor-narocnikov-zasebnega-varovanja-nad-delom-varnostnih-sluzb/>
- Kuhar, S. (2016). *Varnost na športnih in drugih javnih prireditvah*. Pridobljeno iz Poročilo o okrogli mizi: https://www.fvv.um.si/rv/arhiv/2016-3/06_POROCILO_Kuhar_rV_2016_3.pdf

Ministerstvo za notranje zadeve. (6. 5 2013). *Nasilja in nestrpnosti na športnih prireditvah ne toleriramo!* Pridobljeno iz [www.policija.si: http://www.policija.si/index.php/component/content/article/35-sporocila-za-javnost/67153-nasilja-in-nestrpnosti-na-portnih-prireditvah-ne-toleriramo](http://www.policija.si:35-sporocila-za-javnost/67153-nasilja-in-nestrpnosti-na-portnih-prireditvah-ne-toleriramo)

Porocilo o delu IRSNZ za leto 2016. (b.d.). Pridobljeno iz Ministerstvo za notranje zadeve: iz spletnega mesta http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/SOJ/word/2017/Porocilo_o_delu_IRSNZ_za_leto_2016.pdf.

Poročilo o delu inšpektorata RS za notranje zadeve za leto 2016. (Februar 2017). Pridobljeno iz RS Ministerstvo za notranje zadeve, inšpektorat RS za notranje zadeve: http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/SOJ/word/2017/Porocilo_o_delu_IRSNZ_za_leto_2016.pdf

Površinski pregled oseb s strani zasebnih varnostnikov. (17. 5 2016). Pridobljeno iz Varen svet: iz spletnega mesta [https://www.google.si/search?q=ukrepi+varnostnika&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiwmJm__5rVAhUD0hoKHf6KBT8Q_AUICigB&biw=1023&bih=712#imgsrc=s0onCPXdOmVa-M:.\)](https://www.google.si/search?q=ukrepi+varnostnika&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiwmJm__5rVAhUD0hoKHf6KBT8Q_AUICigB&biw=1023&bih=712#imgsrc=s0onCPXdOmVa-M:.))

Pravilnik o službi nujne medicinske pomoči. (81/2015). Pridobljeno iz [www.uradni-list.si: https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/123617](http://www.uradni-list.si:123617)

RS Ministerstvo za notranje zadeve. (b.d.). *Javni shodi in javne prireditve.* Pridobljeno iz [www.mnz.gov.si: http://www.mnz.gov.si/si/mnz_za_vas/drustva_ustanove_shodi_prireditve/javni_shodi_in_javne_prireditve/](http://www.mnz.gov.si:123617)

RS Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. (b.d.). *Športne prireditve.* Pridobljeno iz [www.iss.gov.si: http://www.iss.gov.si/si/delovna_podrocja_sport/sportne_prireditve/](http://www.iss.gov.si:123617)

Sintal varovanje: Varnostniki na nogometnem kadetskem prvenstvu. (10. 5 2012). Pridobljeno iz Sintal d.o.o.: Iz spletnega mesta https://www.google.si/search?q=ukrepi+varnostnika&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjqu3u-ZrVAhVKfhoKHbMjB0IQ_AUICigB&biw=1023&bih=712#imgsrc=-Jctvy9s0lMpFM:

Športni objekti, M. (b.d.). *O dvorani Lukna.* Pridobljeno iz Športni objekti Maribor: <http://www.sportni-objekti-maribor.si/vsi-objekti/dvorana-lukna/o-dvorani-lukna/>

Udovč, B. (2011). *Zbirka gradiv za izvajanje NPK Varnostnik/varnostnica. Zbirka gradiv za izvajanje NPK Varnostnik/varnostnica.* Maribor, Maribor, Slovenija: Varnost Maribor d.d.

Udovč, B. (2017). *Načrt varovanja. Načrt varovanja.* Maribor, Maribor, Slovenija.

- Urek, D. (2014). *Ukrepi zasebnih varnostnikov-od usposabljanja do presoje zakonitosti in strokovnosti*. Pridobljeno iz Diplomsko delo, Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru: <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=46219>
- Vivod, D. (22. 3 2016). *Izvajanje ukrepov zasebnih varnostnikov*. Pridobljeno iz Varesvet.si: <http://www.varensvet.si/izvajanje-ukrepov-zasebnih-varnostnikov/>
- Zakon o javnih zbiranjih*. (64/2011). Pridobljeno iz PISRS.si: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1455>
- Zakon o športu*. (3. 20 22/1998). Pridobljeno iz PISRS.si: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO515>
- Zakon o varstvu pred požarom*. (3/2007, 9/2011 in 83/2012). Pridobljeno iz PISRS.si: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO302>
- Zakon o zasebnem varovanju*. (126/2003). *Pravilnik o načinu varovanja javnih zbiranj*. Pridobljeno iz www.uradni-list.si: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/87028/>
- Zakon o zasebnem varovanju*. (1. 3 17/2011). Pridobljeno iz PISRS.si: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5760>
- Zbornica za razvoj Slovenskega zasebnega varovanja*. (b.d.). Pridobljeno iz <http://www.zrszv.si>: <http://www.zrszv.si/index.php/za-drzavljanje/ukrepi-varnostnega-osebja>

11 PRILOGE

Priloga 1 Intervju z organizatorjem evropskega prvenstva

1. Kako ocenjujete potek organizacije?
2. Kako ste zadovoljni z izvedbo varovanja?
3. Koliko je bilo nastopajočih na letošnjem EP v Mariboru?
4. Kako ocenjujete potek EP z vidika zagotavljanja javnega reda in miru?
5. Kakšni so bili odzivi reprezentanc glede organizacije EP?

Priloga 2 Intervju z vodjo varovanja

1. Kako ste vi videli potek varovanja EP oziroma ali ste videli kakšne pomanjkljivosti?
2. Kdo je sodeloval pri varovanju EP v Mariboru?
3. Kako ocenjujete opravljeno delo varnostnikov?
4. Kakšno je vaše mnenje o delu rediteljev?
5. Ali je prišlo do kakšnih incidentov?